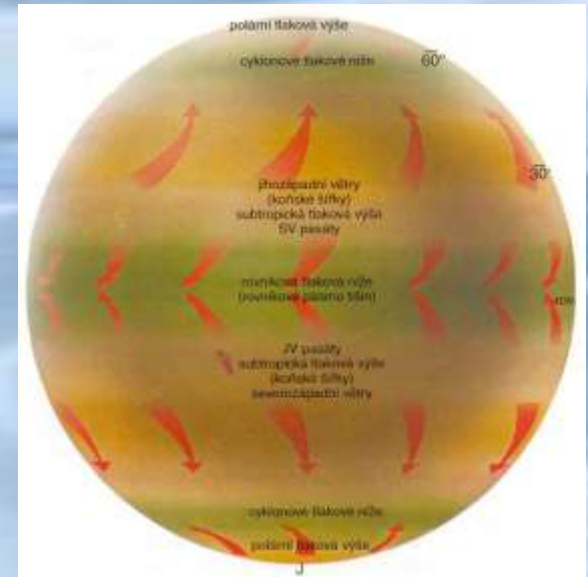

10/10 Klimatologie

Klimatotvorné faktory

Klímatotvorné faktory

- 1. radiace a radiační bilance**
- 2. koloběh vody (hydrocyklus)**
- 3. cirkulace vzduchu**
- 4. geografický faktor (procesy související s charakterem zemského povrchu)**
- 5. antropogenní faktor (procesy spojené s vlivem člověka)**

Rozložení pevnin a oceánů ovlivňuje např. mořské proudy

OCEÁNSKÉ PROUDY

Golfský proud je nejslabší za tisíc let

Dnes 16:43

Alex Štamberk, Novinky, ČTK

Systém Golfského proudu, který dalekosáhle ovlivňuje klima na planetě udržuje vyšší teplotu na severozápadě Evropy, oslabil a zpomalil na nejnižší rychlost za poslední tisíciletí. Ve dvou nových studiích k tomuto závěru dospěli vědci, podle jejichž měření oceánský proud, který přináší teplou vodu k Evropě, zeslábl vinou globálního oteplování více, než se předpokládalo.

Golfský proud slábne. Hrozí nám ledový kolaps ?

Ledovce tají nejrychleji za posledních 450
let, k "bodu zlomu" nás žene i zvyšující se
obsah oxidu uhličitého

Zdroj: Nature: Studie University of London a Woods Hole Oceanographic Institution

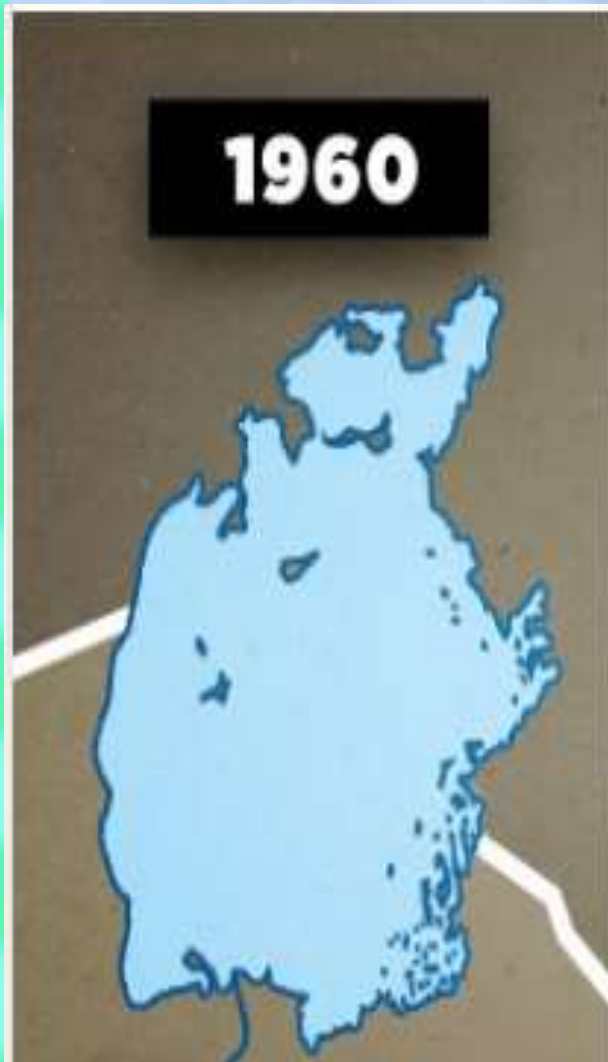

Aralské jezero III

1960

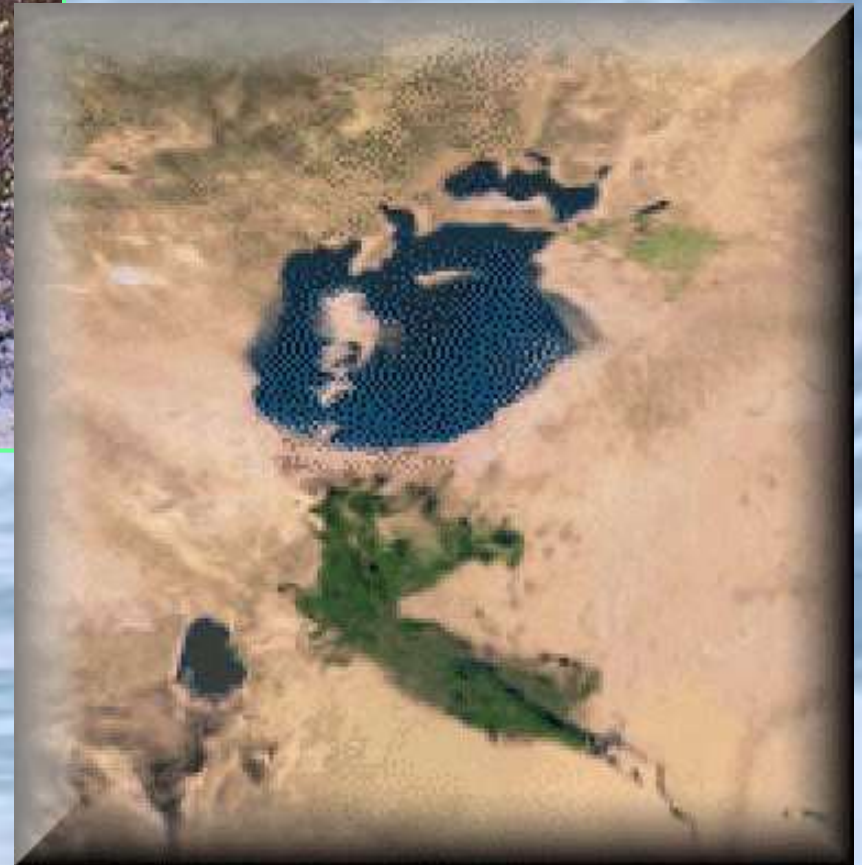
1999

2022

Aralské jezero II

Aralské jezero IV

Kategorie (typy) klimatu

ARIDNÍ < 200 mm   X   HUMIDNÍ > 700 mm

NÍŽINNÉ < 200 m   X   HORSKÉ > 1500 m

KONTINENTÁLNÍ   X   MARITIMNÍ

Kontinentální x maritimní

Pevninou x nad oceány (pobřeží)

velká teplotní amplituda x malá

nejtepl. měsíc červenec x srpen

nejchl. měsíc leden x únor

více srážek v létě x v zimě

větší potenciální Evapotranspirace x větší
reálná Evapotranspirace

Klíma - dělení podle velikosti

➤ **Makroklima** - kontinenty, velké celky,
moře, vertikálně tropopauza

➤ **Mezoklima** – údolí, město,
vertikálně desítky metrů

➤ **Mikroklima** (je-li uzavřený prostor
kryptoklima) – homogenní povrch

vertikálně metry

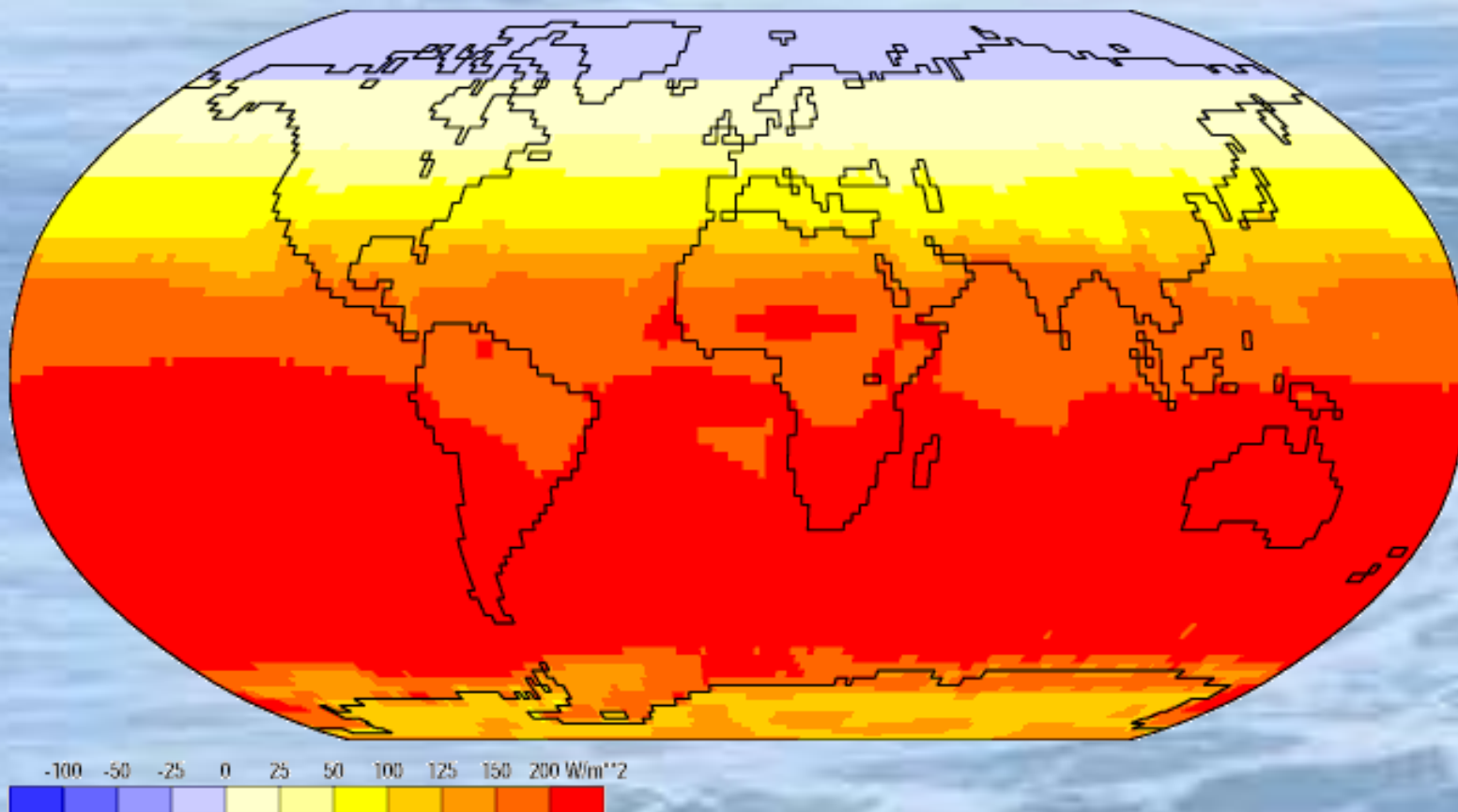
Světové klima

Radiační poměry - svět

Net Short-Wave Radiation

Dec

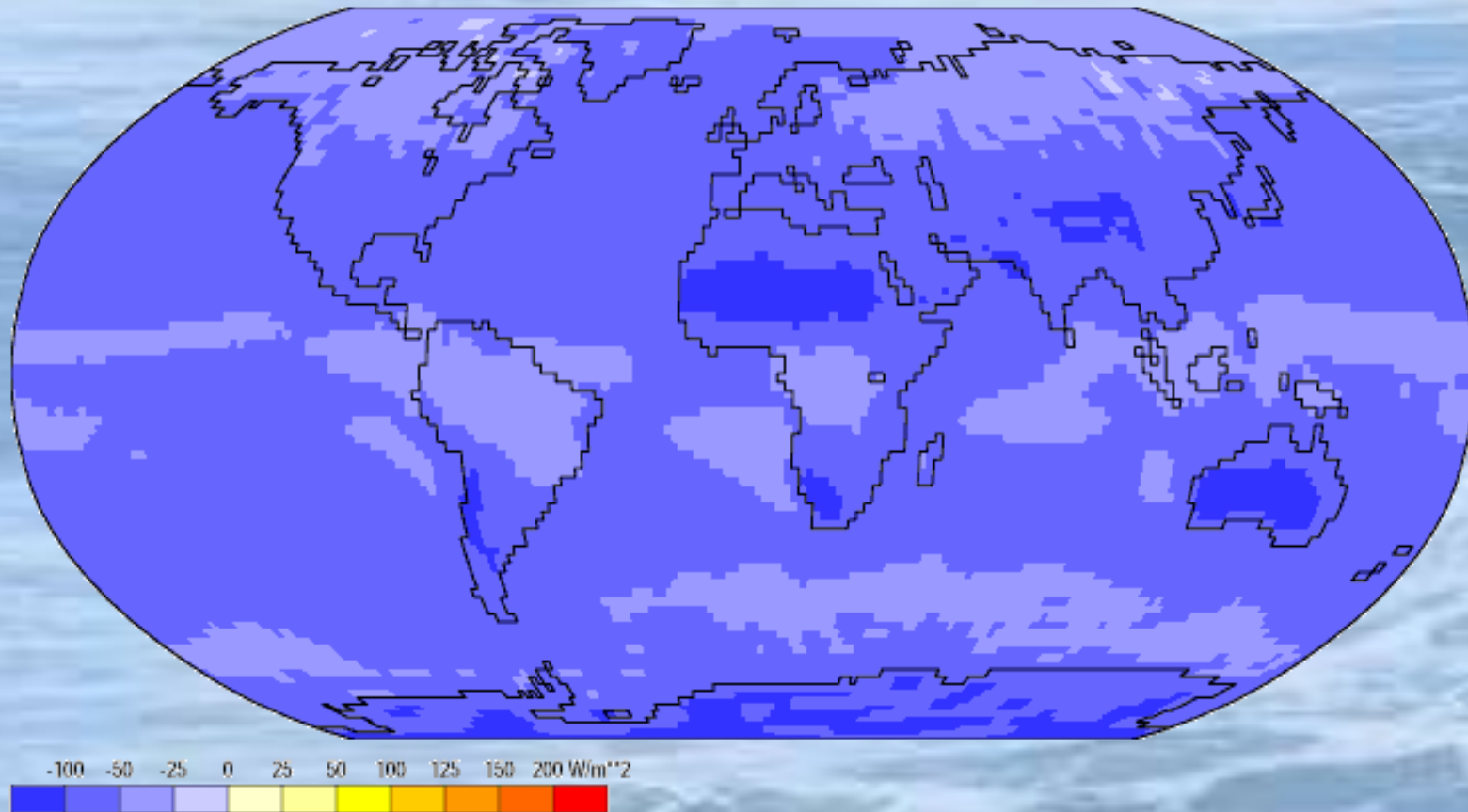
Data: NCEP/NCAR Reanalysis Project, 1958-1997 Climatologies
Animation: Department of Geography, University of Oregon, March 2000

$$B_k = +P + D - R$$

Radiační poměry - svět

Net Long-Wave Radiation

Dec

Data: NCEP/NCAR Reanalysis Project, 1959-1997 Climatologies
Animation: Department of Geography, University of Oregon, March 2000

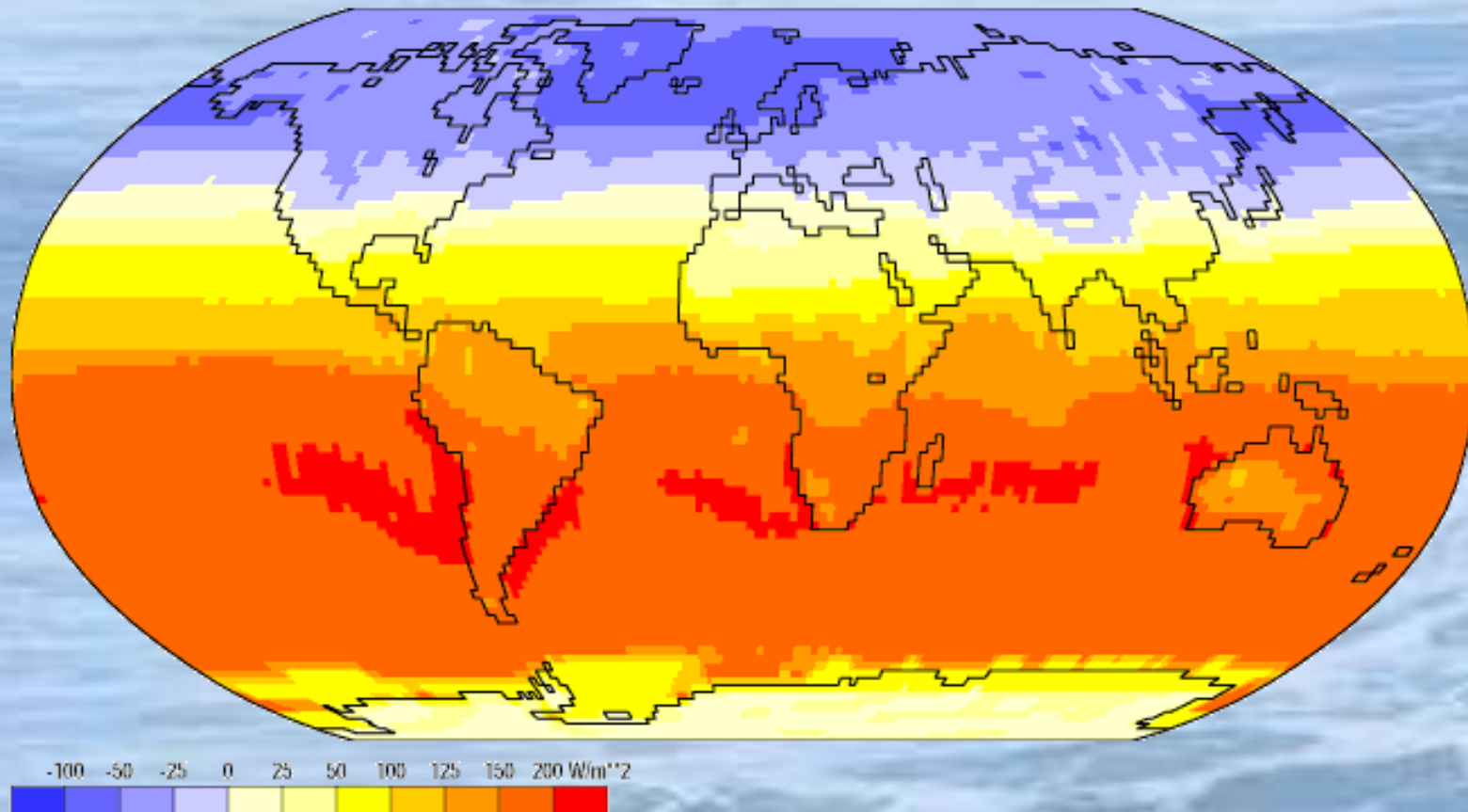
$$B_d = -G + A - R_d$$

Radiační poměry - svět

Net Radiation

Dec

Data: NCEP/NCAR Reanalysis Project, 1959-1997 Climatologies
Animation: Department of Geography, University of Oregon, March 2000

$$B = B_k + B_d$$

Teplotní poměry svět - extrémny

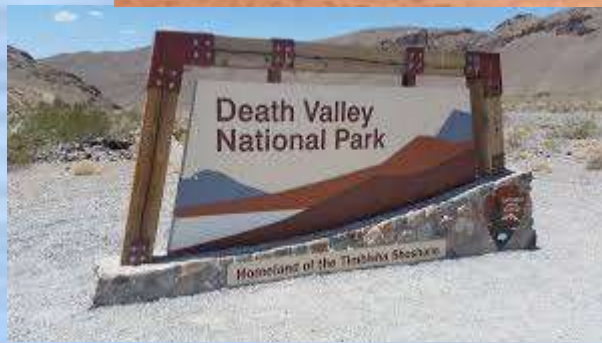

+

⇒ úc

⇒ US

m)

Teplotní poměry svět - extrémy

+

⇒ údolí smrti: Badwater (-86 m)

⇒ USA 56,7 °C (1923)

-

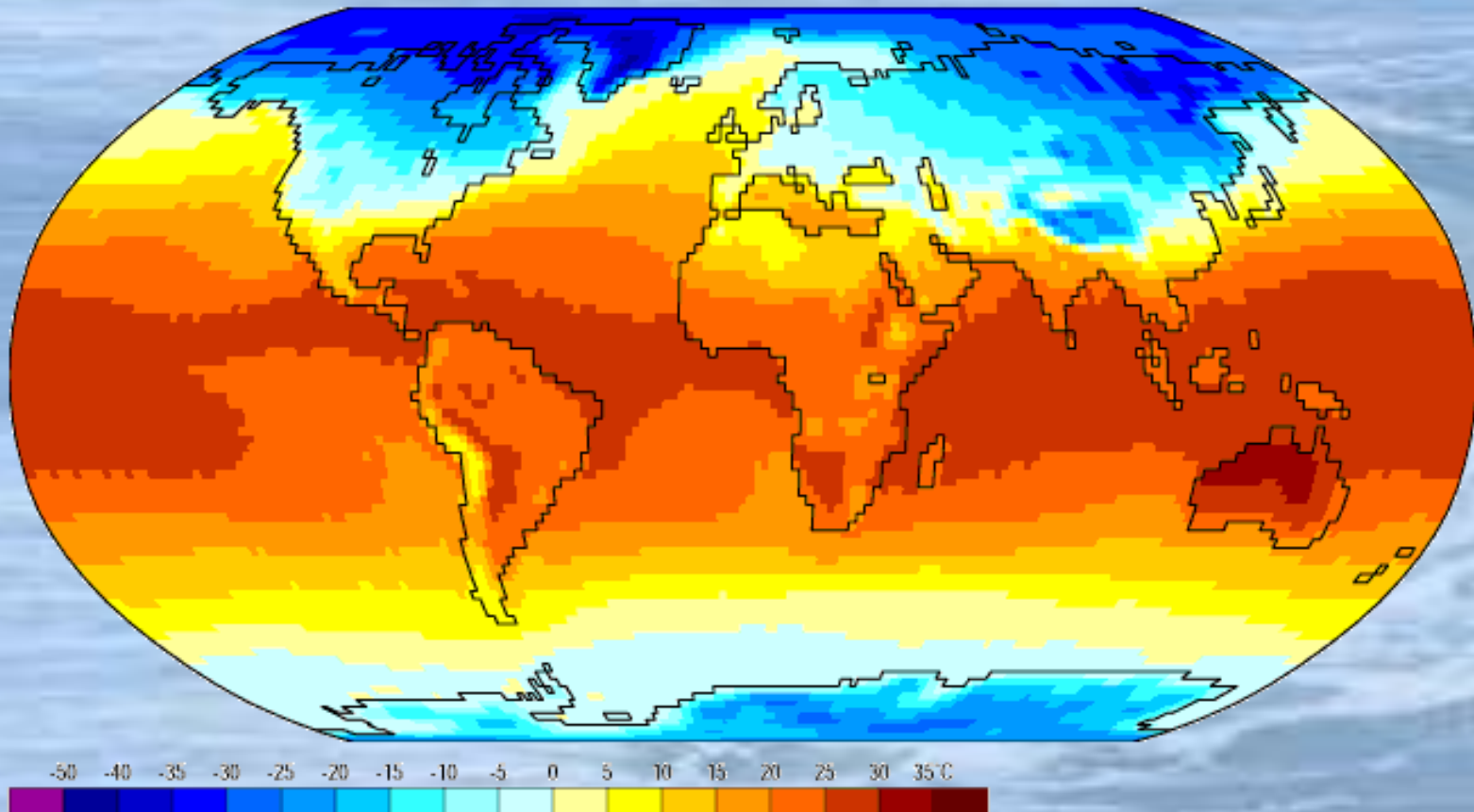
⇒ Vostok:

⇒ Antarktida -89,2 °C (1983)

Teplotní poměry svět

Air Temperature

Dec

Data: NCEP/NCAR Reanalysis Project, 1959-1997 Climatologies
Animation: Department of Geography, University of Oregon, March 2000

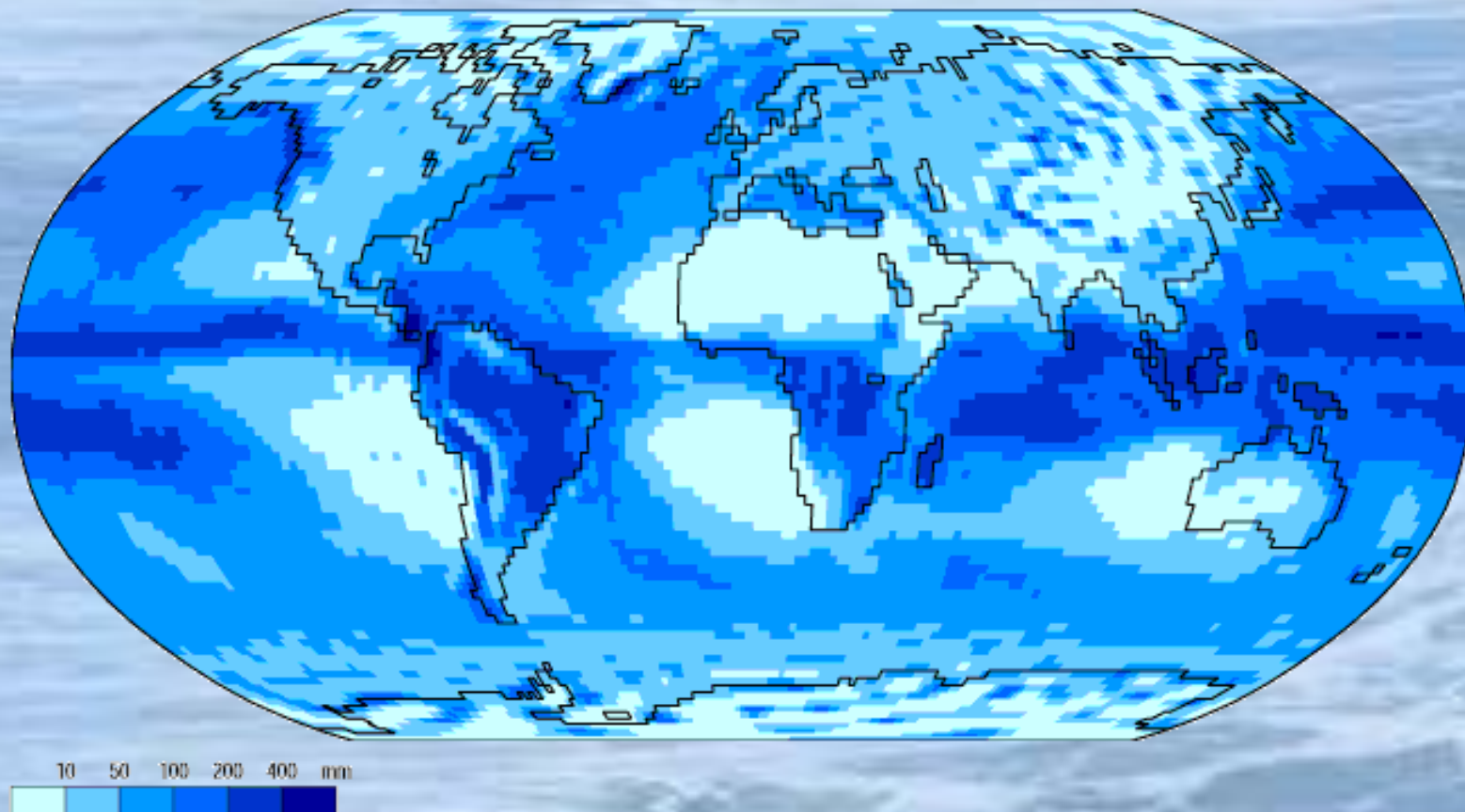
Srážkové poměry - svět

- SVĚT: **Maximum** ostrov Kauai (na Havai USA) asi 11 600 mm/rok (1912-1945)
- Nejvyšší roční úhrny dosahuje ČERÁPUNDŽÍ (stát Asám v Indii) 22 900 mm v roce 1861
- **Minimum** : Stanice ARICA (Chile), poušť ATACAMA 0.8 mm/rok (normál)
- Obecně platí, že srážek ubývá se vzdáleností od oceánu, a přibývá s nadmořskou výškou.

Srážkové poměry svět

Precipitation

Dec

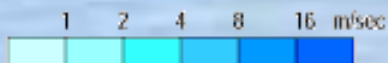
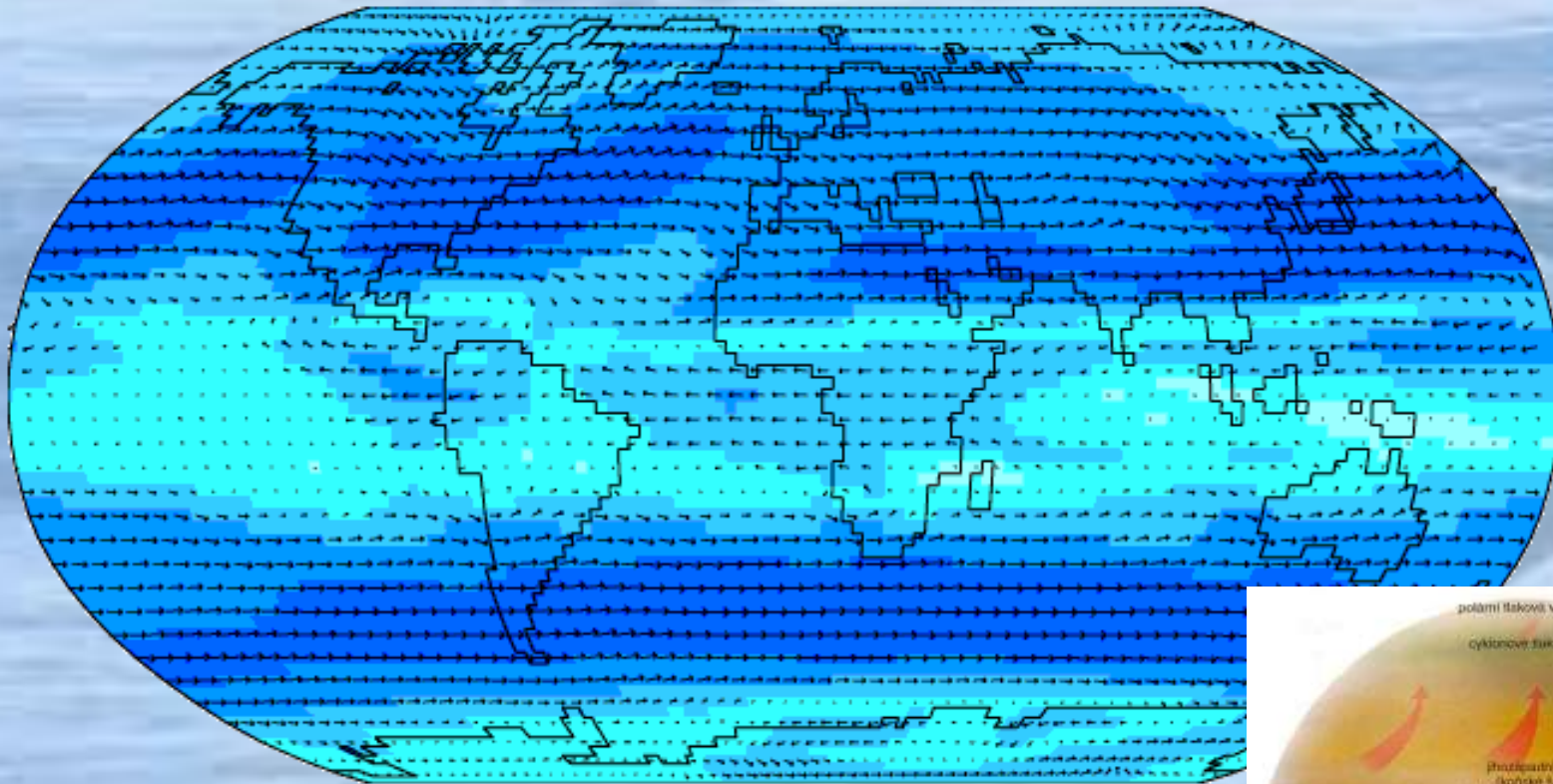
Data: NCEP/NCAR Reanalysis Project, 1959-1997 Climatologies

Animation: Department of Geography, University of Oregon, March 2000

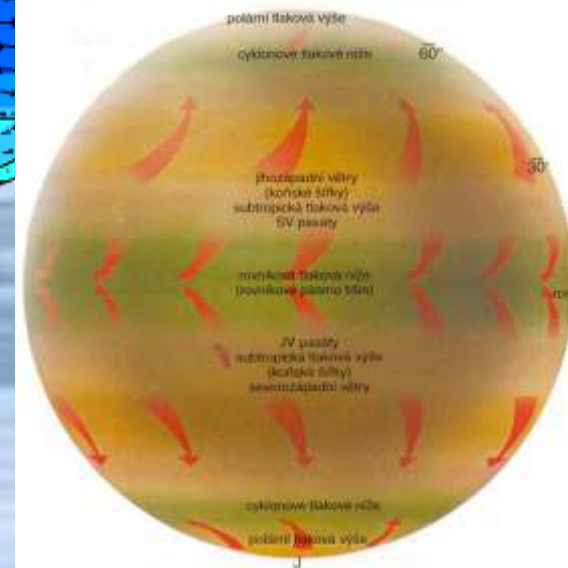
Vítr svět

Wind Velocity Magnitudes at 500 mb Height with Wind Vectors

Dec

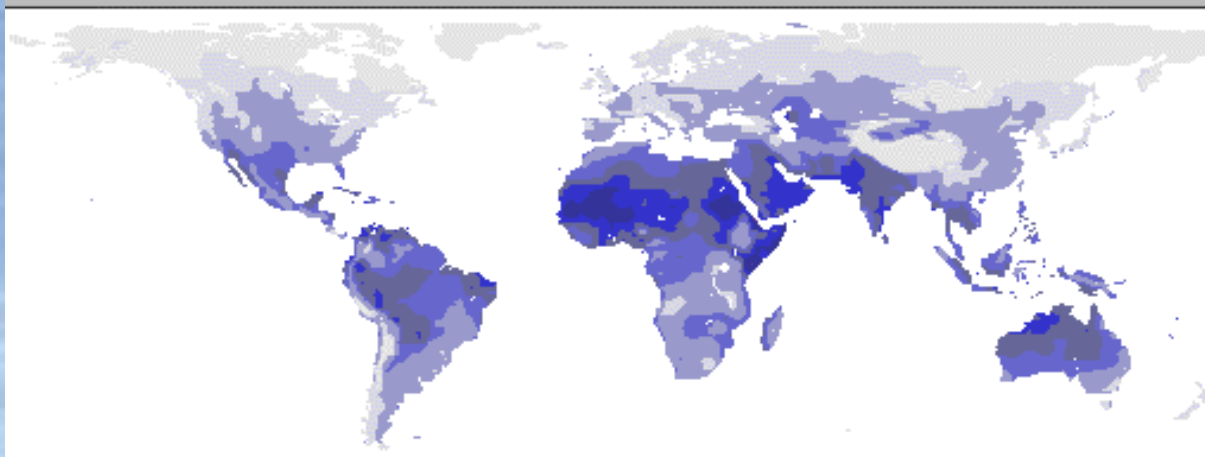
Data: NCEP/NCAR Reanalysis Project, 1959-1997 Climatologies
Animation: Department of Geography, University of Oregon, March 2000

Potenciální evapotranspirace - svět

Mean Annual Potential Evapotranspiration from UNEP/GRID and UEA/CRU

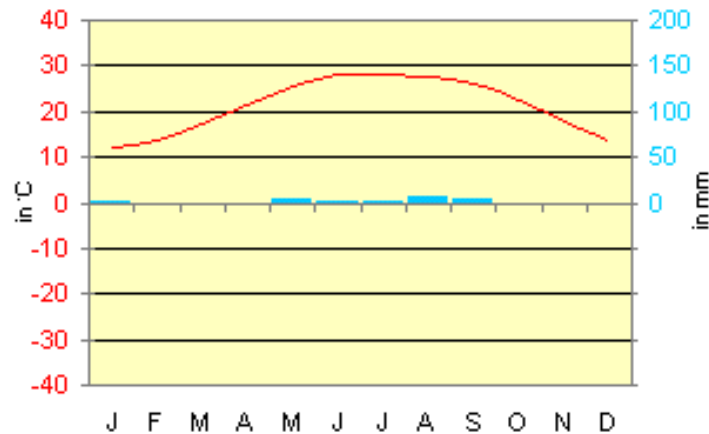

GRID-Code value	Mean Annual PET (in mm.)
0	(Non-land areas)
2	0 - 400
3	400 - 800
4	800 - 1200
5	1200 - 1600
6	1600 - 2000
7	2000 - 2400
8	2400 - 2800
9	> 2800

Klimadiagram I

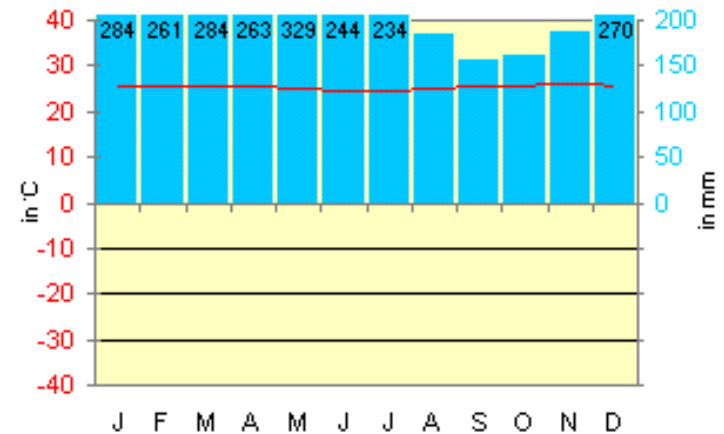
Sahara

Tamanrasset (Algerien) 1.405 m ü. NN / Köppen: Bwh / Troll: IV, 5
Jahresmittel: 21,2 °C, 44 mm

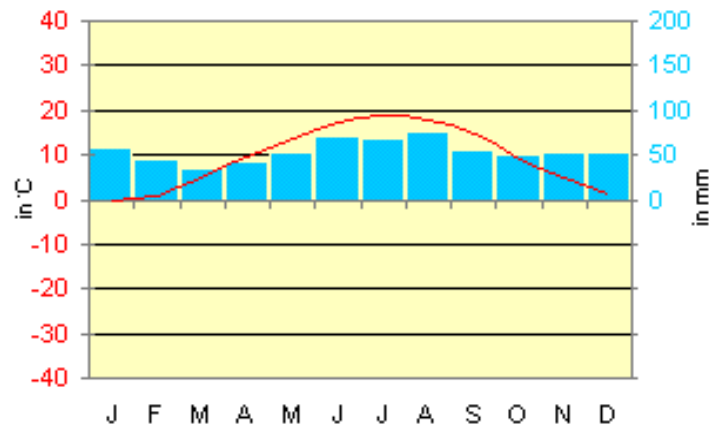
Brasilia

Uaupes (Brasilien) 85 m ü. NN / Köppen: Af / Troll: V, 1
Jahresmittel: 25,4 °C, 2869 mm

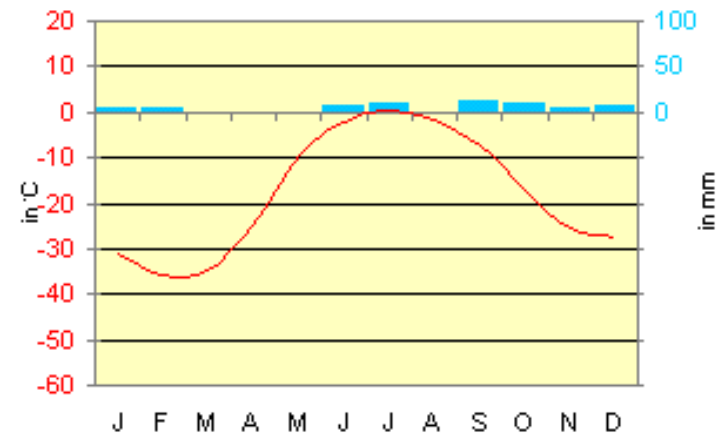
Frankfurt

Frankfurt (BRD) 103 m ü. NN / Köppen: Cfb / Troll: III, 3
Jahresmittel: 9,4 °C, 663 mm

Aljaška

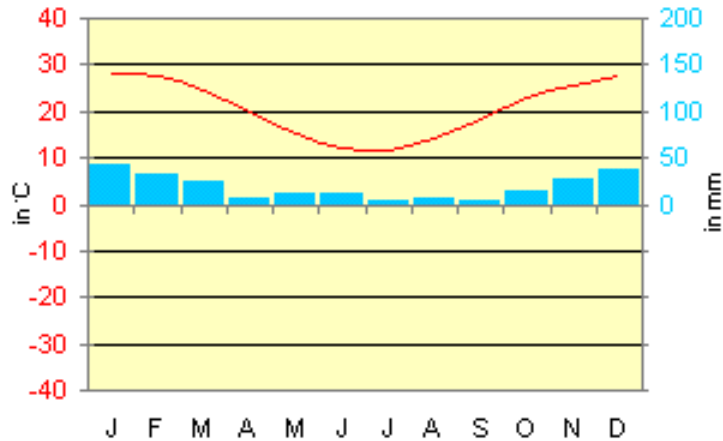
Nordpol (Arktis) 0 m ü. NN / Köppen: EF / Troll: I, 1
Jahresmittel: -18,1 °C, 90 mm

Klimadiagram II

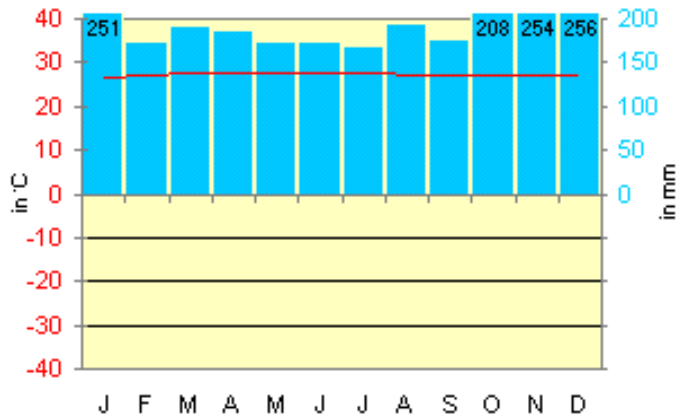
Austrálie

Alice Springs (Australien) 579 m ü. NN / Köppen: B'wh / Troll: V, 5
Jahresmittel: 20,6 °C, 252 mm

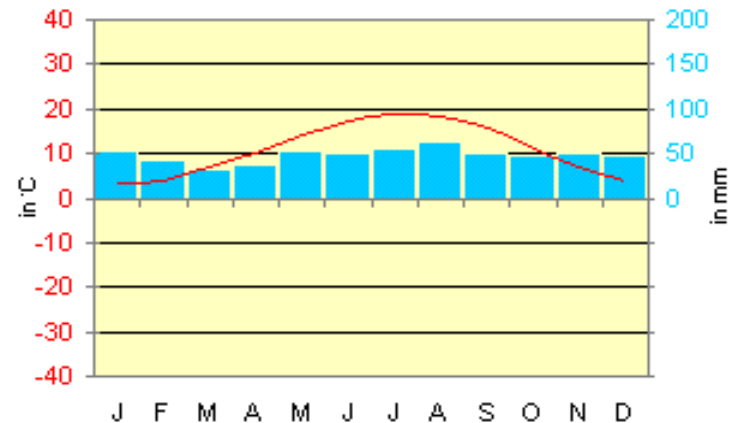
Singapur Zeměpisná šířka 1° 18' N; délka: 103° 50' E;
nadm. výška: 10 m

Singapur (Singapur) 10 m ü. NN / Köppen: Af / Troll: V, 1
Jahresmittel: 27,2 °C, 2413 mm

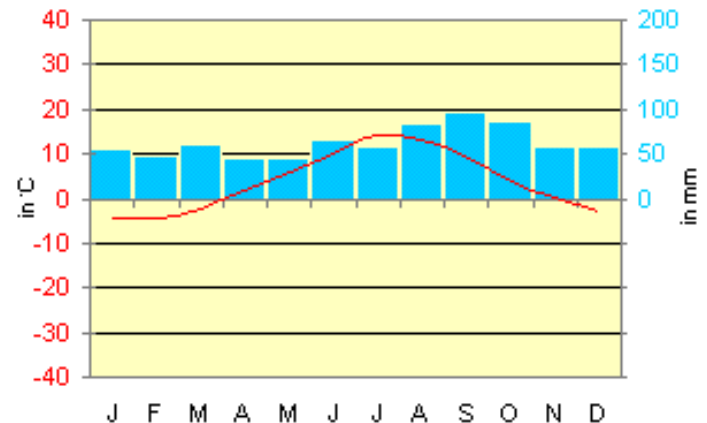
Paříž

Paris (Frankreich) 52 m ü. NN / Köppen: Cfb / Troll: III, 2
Jahresmittel: 10,9 °C, 585 mm

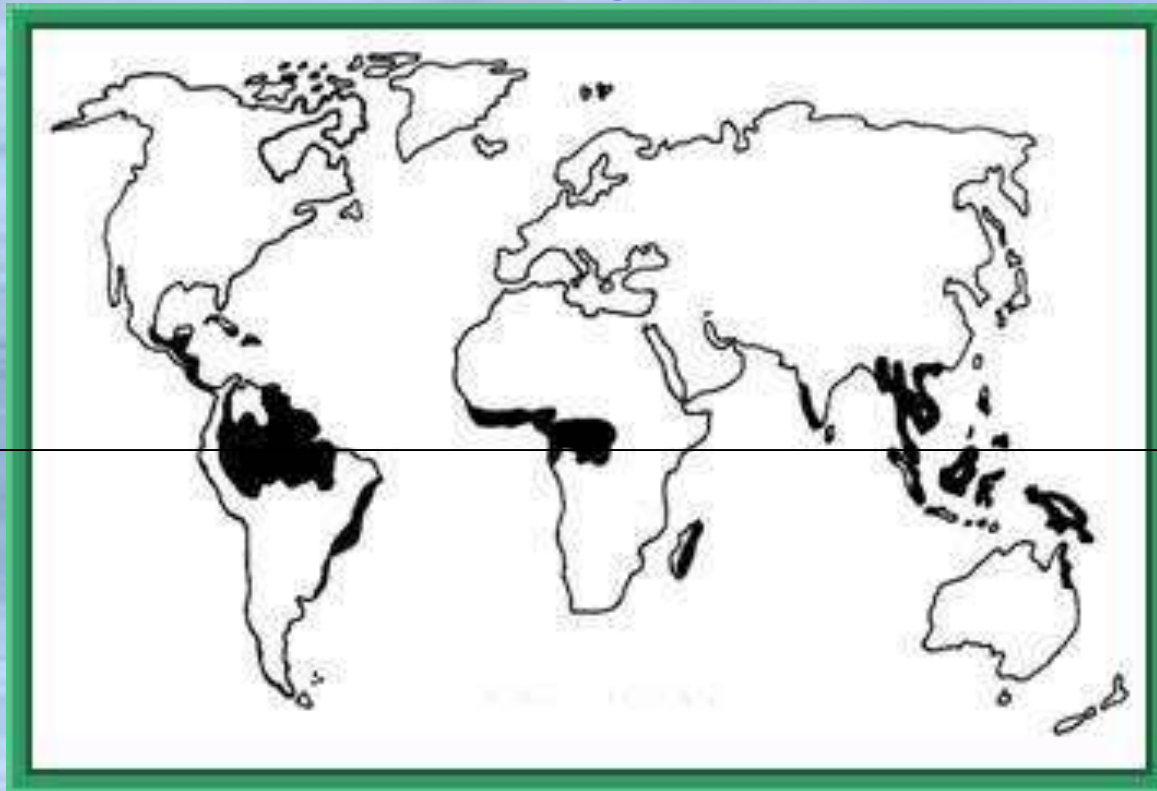
Norsko

Narvik (Norwegen) 40 m ü. NN / Köppen: Dfc / Troll: II, 1
Jahresmittel: 2,7 °C, 758 mm

Tropický les

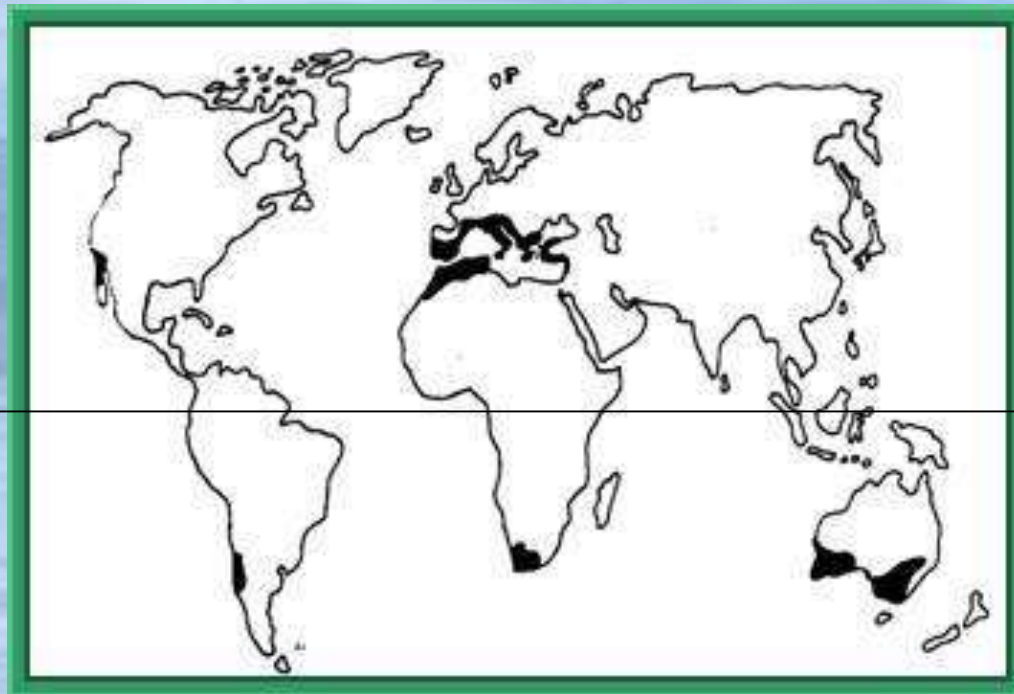
Dostatek srážek po celý rok
Malé teplotní výkyvy.

Vysoká biodiverzita (žije v něm 40 – 50 % všech rostlinných a živočišných druhů na Zemi)

Cca 6 % zemského povrchu

Vysoce ohrožený druh lesa

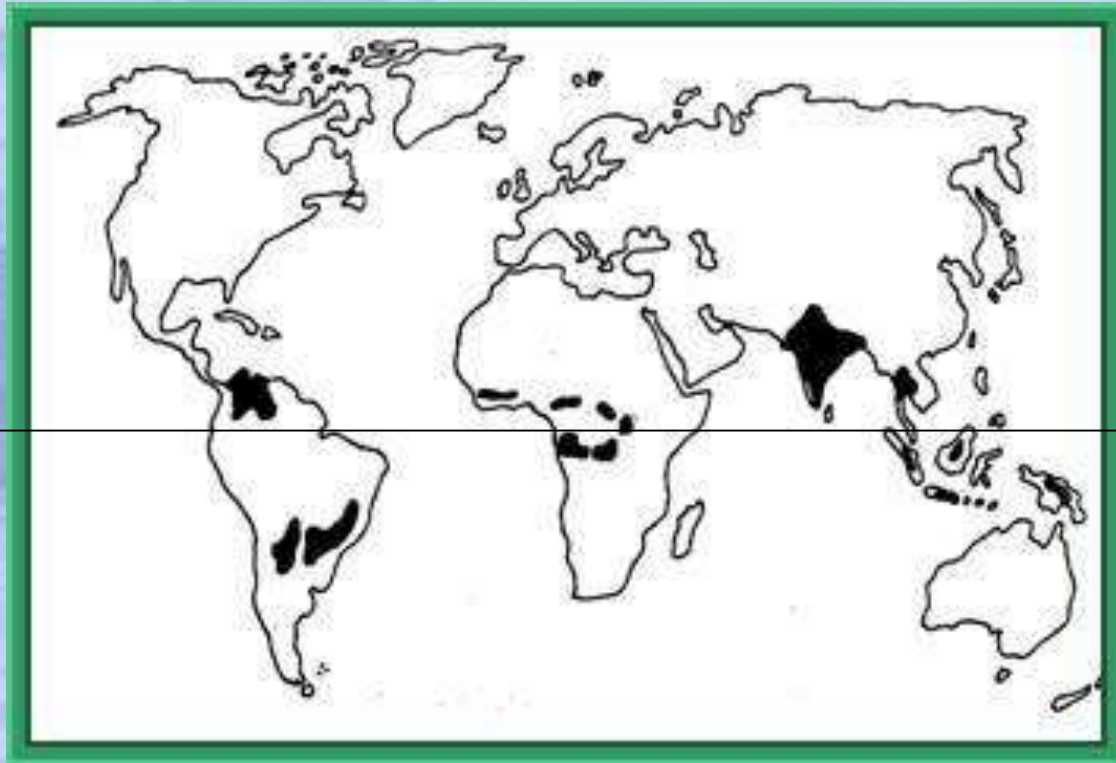
Vavřínový, neopadavý, tvrdolistý, xerofilní (= suchomilný) les

Suchý **mediterální** les – vavříny (laurisilva – endemit vavřín azorský, kanárský...), olivy, duby, cypřiš, jalovec, borovice

Kožovité neopadavé listy – omezení transpirace
Protierozní funkce!!

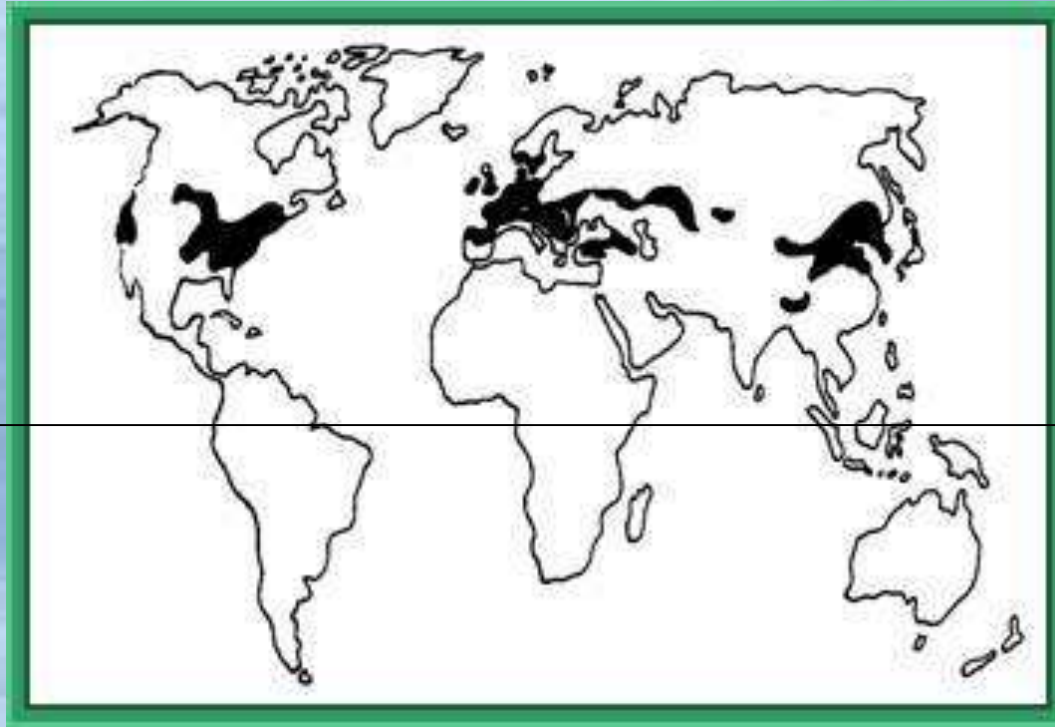
Monzunový opadavý les

Monzunový les v době sucha opadává. Jsou však v něm zastoupeny i stromy stálezelené

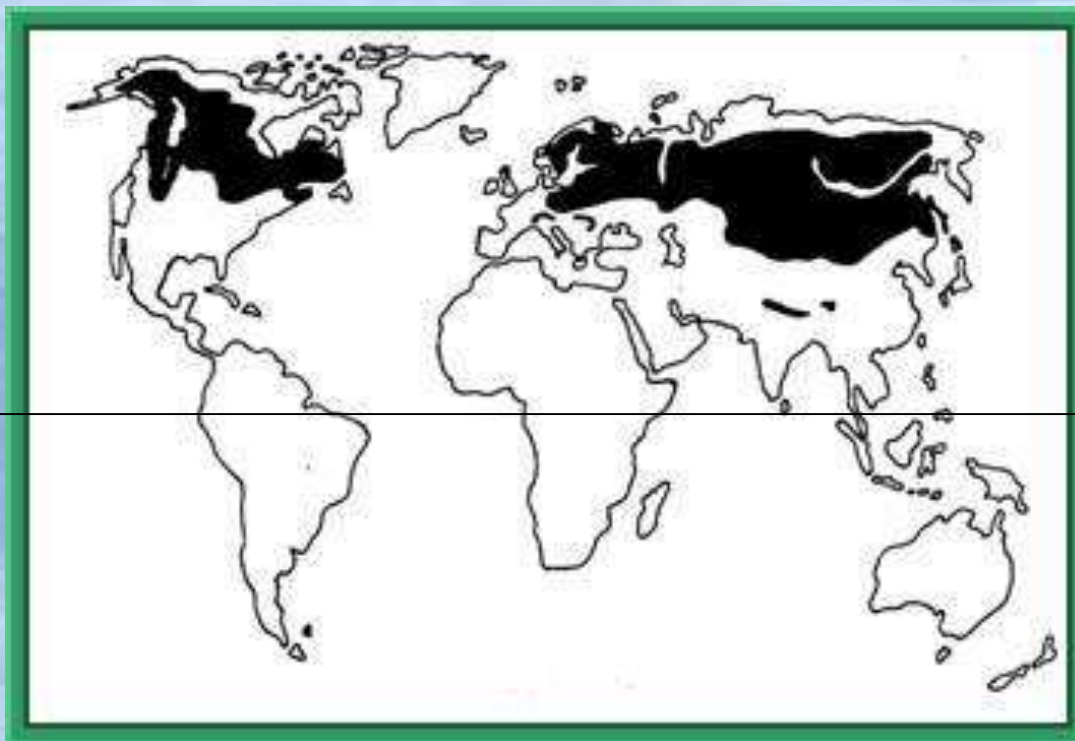

Opadavé lesy mírného pásma

Opadavé lesy mírného pásma jsou tvořeny především listnatými stromy se sytě zelenými a měkkými lístky. Koncem roku opadávají a na jaře se tvoří listy nové. **Listy opadávají proto, že by nevydržely nízké teploty, a také kvůli nedostatku vláhy – únor je v Evropě nejsušší měsíc.** Opadavé lesy mírného pásma se nacházejí **jen na severní polokouli.** Je to z toho důvodu, že **jediné místo na jihu, kde by se též mohly vyskytovat, je v Jižní Americe, ale tam zase převládá oceánské klima a tím pádem tam pro kontinentální typ lesa nejsou vhodné podmínky.** Řada dřevin mírného opadavého lesa tvoří samovolně monokultury – např. Karpatské bučiny, nebo jejich základ tvoří jen několik málo druhů – např. dub a habr. **Typickými evropskými lesy jsou např. luhy a olšiny, dubohabrové háje, lipové javořiny, bučiny a doubravy**

Boreální jehličnatý les

Výborná aklimatizace na dlouhou a studenou zimu

Jehlice díky svému tvaru málo vysychají a jsou schopny fotosyntézy i za nízkých teplot.

Větve jsou většinou skloněné tak, aby po nich větší množství sněhu sklouzlo a nelámaly se.

Tyto lesy jsou největšími producenty dřevní hmoty.

EVROPA - fyzická mapa KARTOGRAFIE PRAHA®

EVROPA - fyzická mapa KARTOGRAFIE PRAHA®

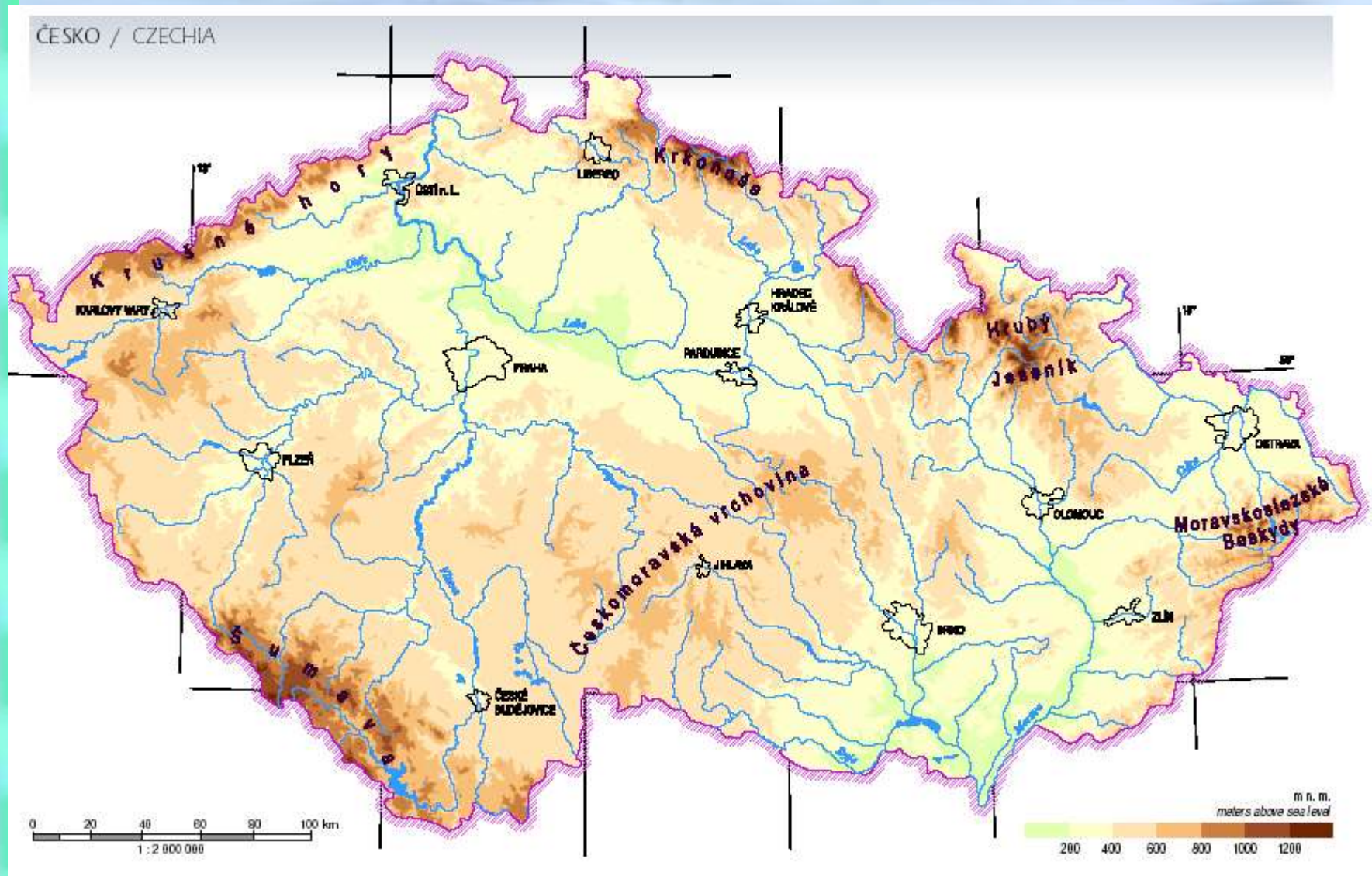

Klíma Evropy

- **1. Polární podnebí evropské**
- **2. Oblast kontinentální východoevropská**
- **3. Oblast středoevropská**
- **4. Oblast vlivu Atlantiku –**
  - ⇒ - pobřežní - Francie, Irsko, Anglie, Benelux
  - ⇒ - vnitrozemní - vnitrozemí těchto států
- **5. Oblast středozevní**

Klíma ČR – geografická mapa

Klíma ČR

1. Oblast teplá

- ⇒ vymezena počtem >50 letních dní
  - člení se na 6 okrsků A1 - A6 (sluneční svit, lednová teplota.....)

2. Oblast mírně teplá

- ⇒ < 50 letních dní
- ⇒ červencovou izoterma 15 °C (Čechy)
- ⇒ 16 °C na Moravě a ve Slezsku
  - 10 okrsků B1-B10

3. Oblast chladná

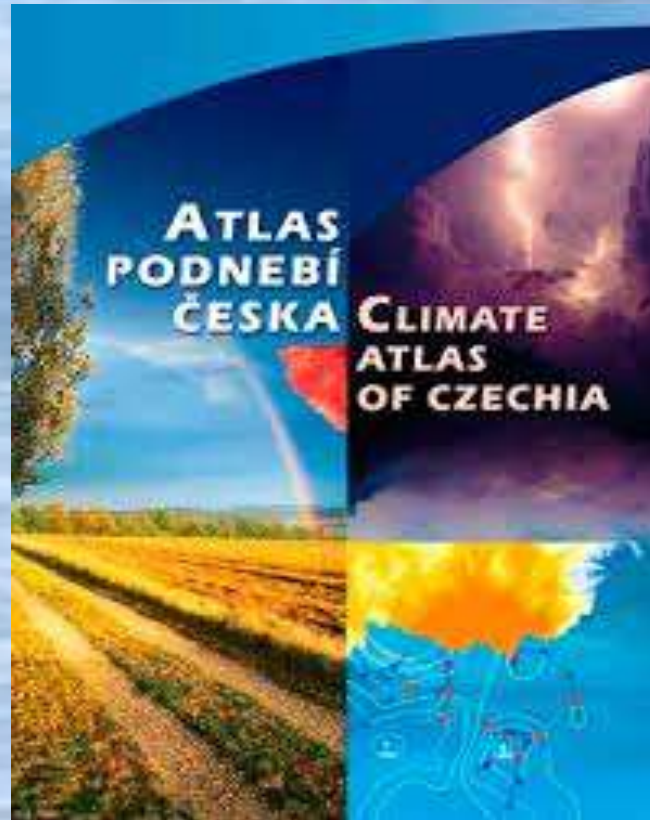
- ⇒ podhorské a horské oblasti
  - 3 okrsky C1-C3

charakteristické dny

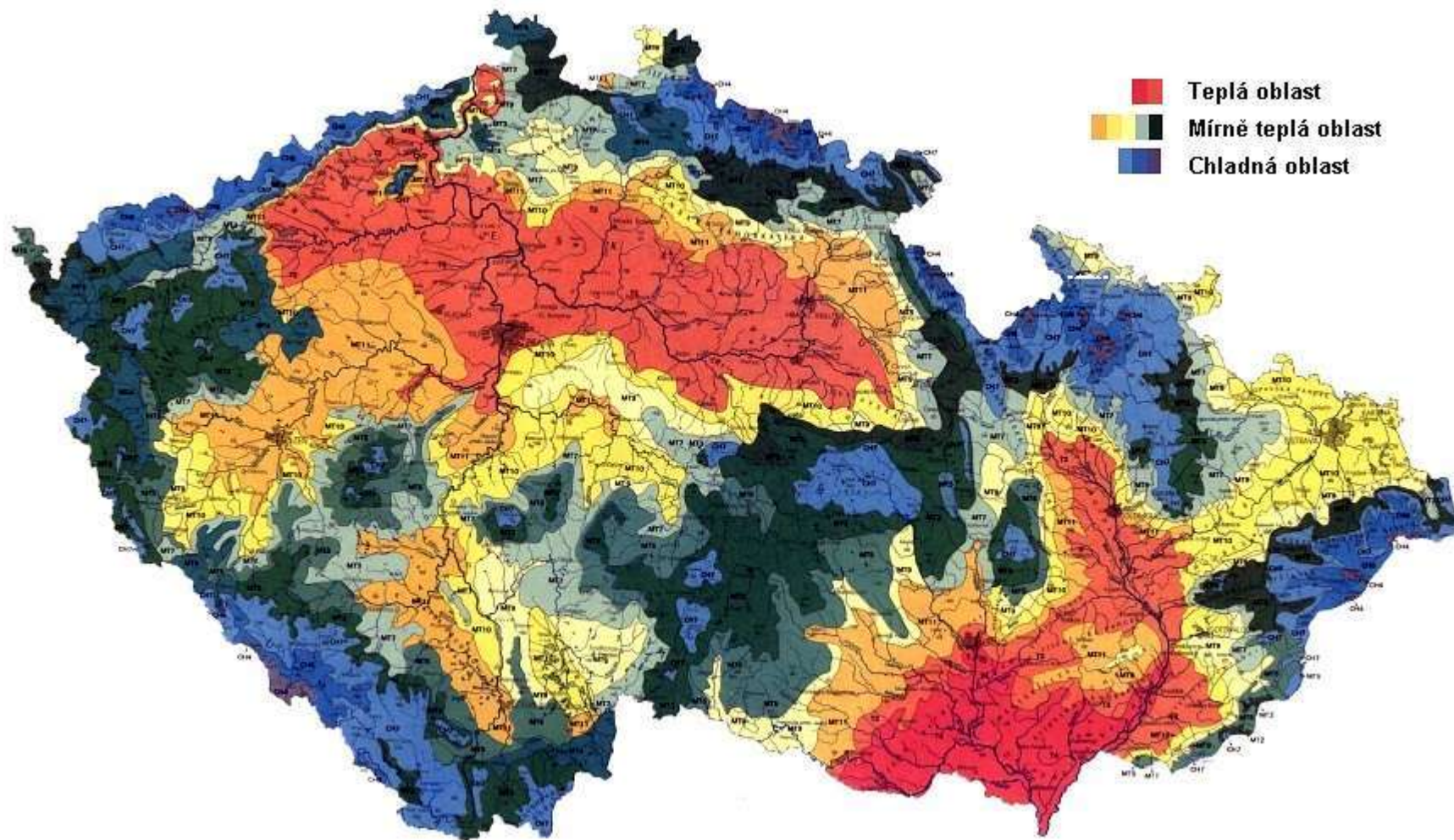
- arktický den max. $< -10^{\circ}\text{C}$
- ledový den max. $< 0^{\circ}\text{C}$
- mrazový den min. $< 0^{\circ}\text{C}$
- letní den max. $> 25^{\circ}\text{C}$ min $< 0^{\circ}\text{C}$
- tropický den max. $> 30^{\circ}\text{C}$ min $< 0^{\circ}\text{C}$
- tropická noc max. $> 20^{\circ}\text{C}$

Atlas podnebí Česka

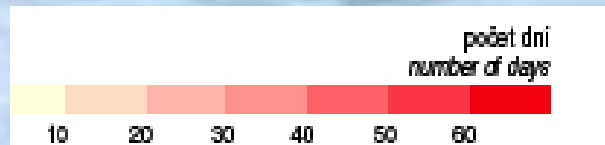
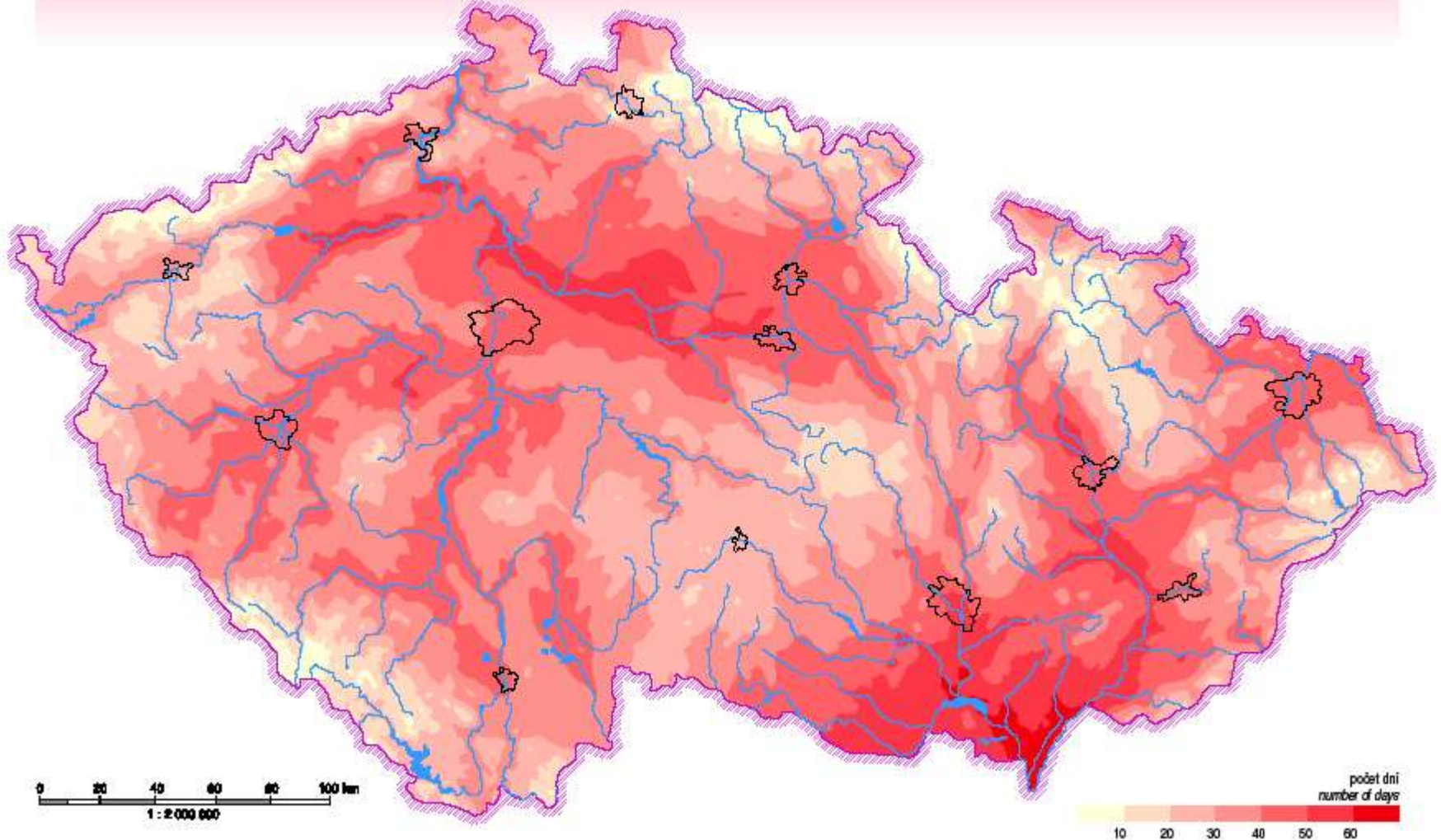
Klimatické oblasti ČR - ČHMÚ

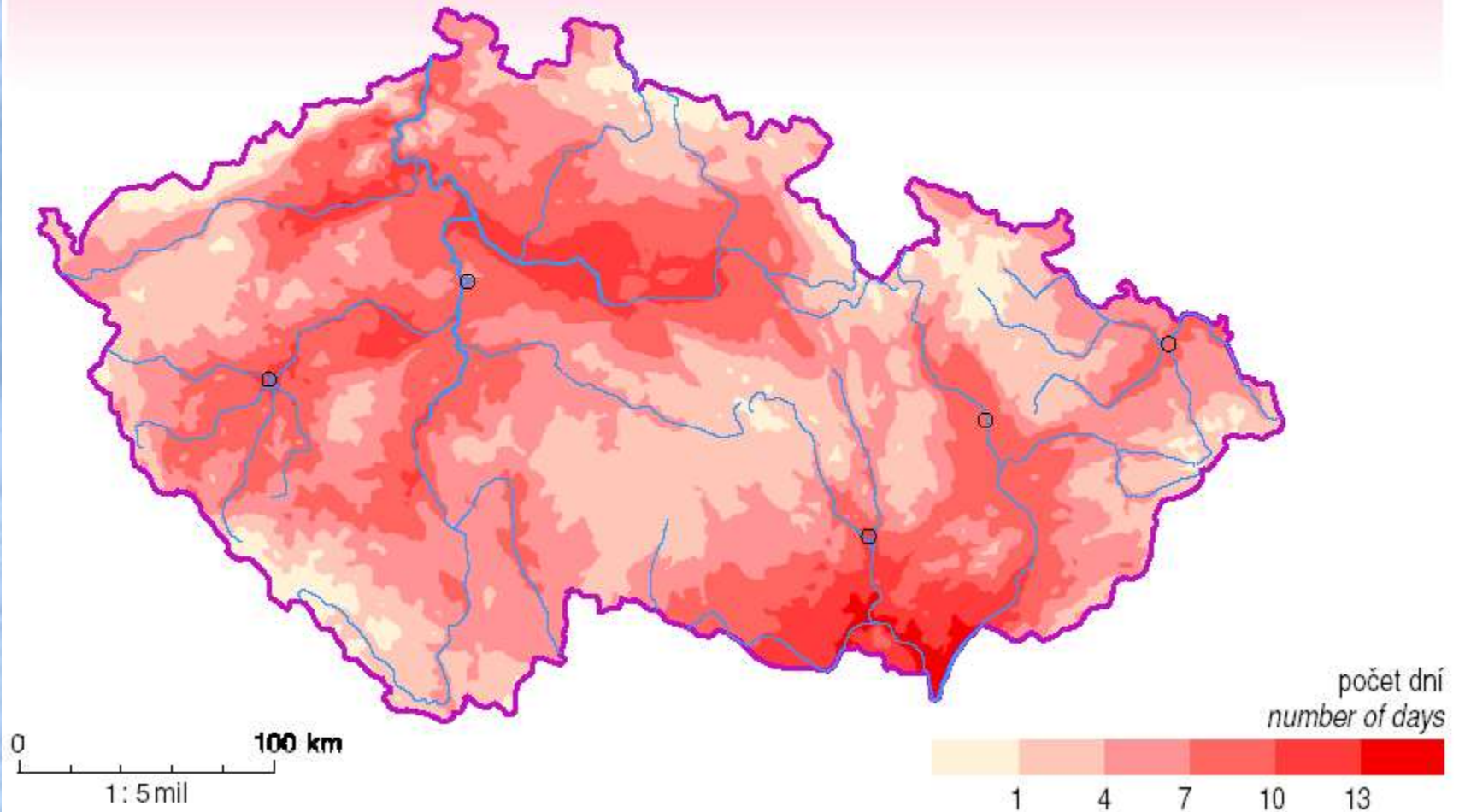
Letní dny (maximum nad 25 °C)

PRŮMĚRNÝ ROČNÍ POČET LETNÍCH DNÍ / AVERAGE ANNUAL NUMBER OF WARM DAYS

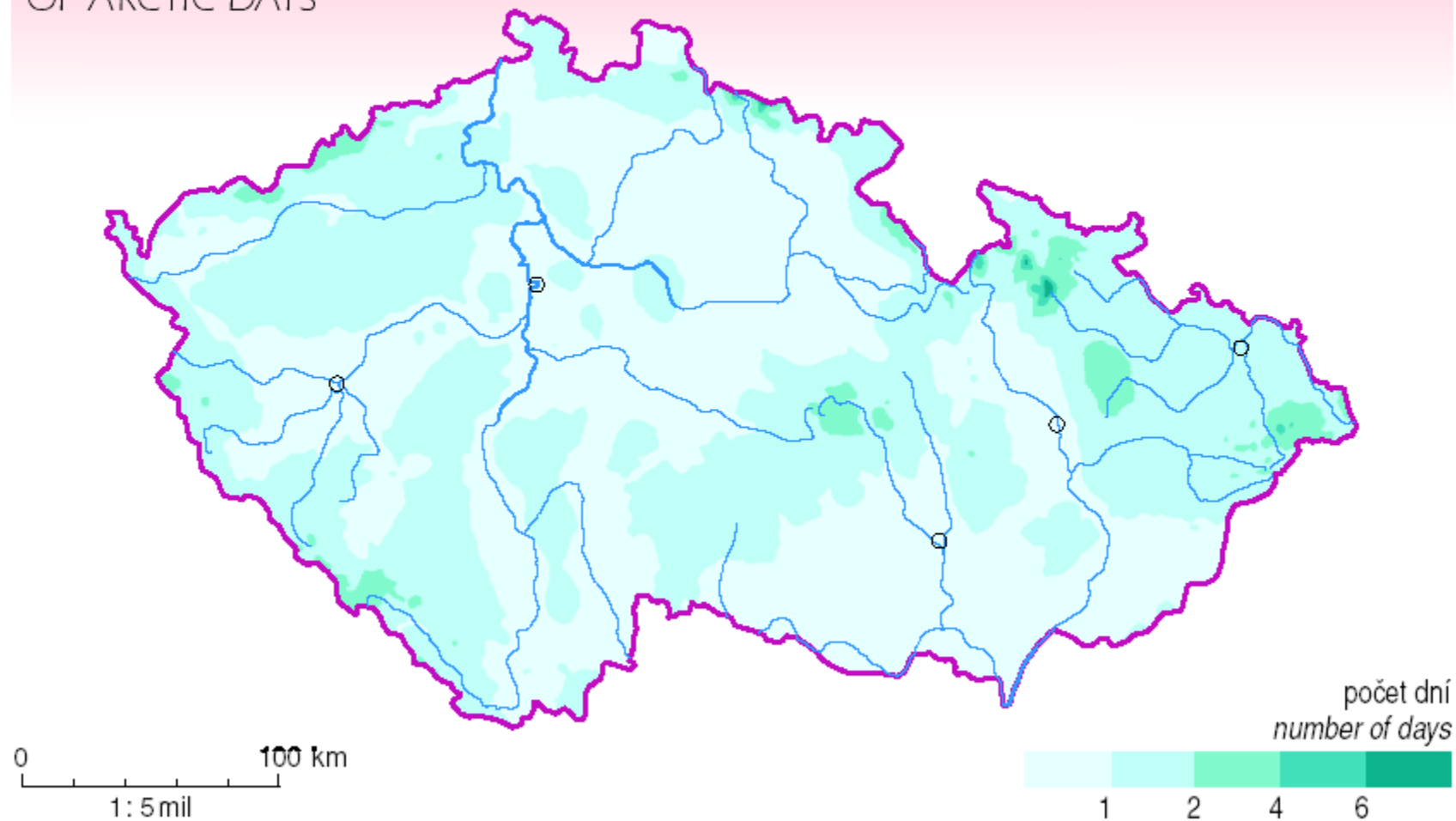
Tropické dny (1961-2000)!

PRŮMĚRNÝ ROČNÍ POČET TROPICKÝCH DNÍ / AVERAGE ANNUAL NUMBER OF TROPICAL DAYS

Arktické dny (maximum pod -10°C)

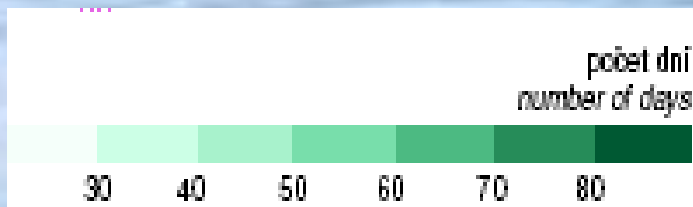
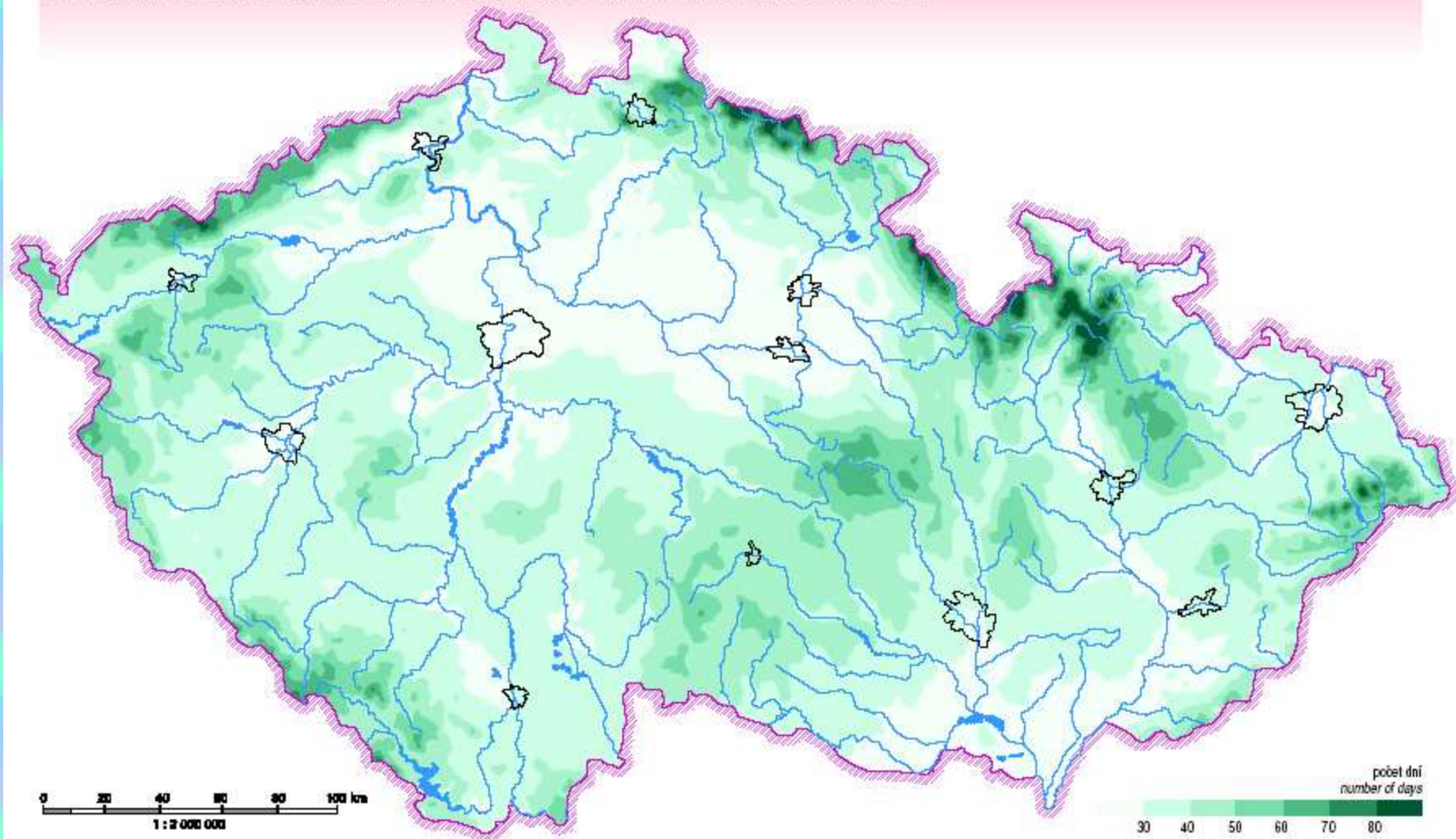
PRŮMĚRNÝ ROČNÍ POČET ARKTICKÝCH DNÍ / AVERAGE ANNUAL NUMBER OF ARCTIC DAYS

Ledové dny (celý den pod 0°C)

PRŮMĚRNÝ ROČNÍ POČET LEDOVÝCH DNÍ / AVERAGE ANNUAL NUMBER OF ICE DAYS

Teplotní poměry ČR

- nejteplejší je Morava roční průměr 9,5-11,0 °C
- nejchladnější Sněžka 0.1 °C
- absolutní minimum: -42.2 °C v Litvínovicích u Č.Bud.(1929),
- maximum 40.4 °C (2012) v Dobřichovicích

Teplotní poměry ČR II

vegetační období

- **Velké** - počet dnů s průměrnou teplotou vyšší než 5°C
  - ⇒ na J. Moravě začíná kolem 20.3. končí 20.11. (230-240 dní) – velká variabilita!!
- **Hlavní** - počet dnů s průměrnou teplotou vyšší než 10°C
  - ⇒ na J. Moravě začíná 20.4. končí 10.10. (cca 170 dní)
- **Vegetační léto** - počet dnů s průměrnou teplotou vyšší než 15°C
  - ⇒ v nadm. výšce 200 m trvá asi 110 dní

na 100 m nadmořské výšky se zkracují o 8-9dní

Teplotní poměry ČR

Průměrná roční teplota vzduchu za období 1961-1990 [°C]. Česká republika.

MIN = 0,4 °C (Sněžka)
MAX = 10,1 °C (Praha - Klementinum)
Průměr = 7,3 °C

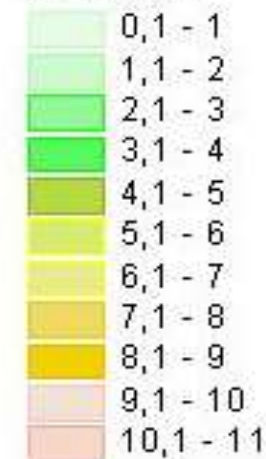
© Copyright

Zpracoval (1999):

ŠNDr, Vít Košťál, CSc., Ing. Tomáš Řeh, CSc., Ing. Milan Rybák

Teplota [°C]

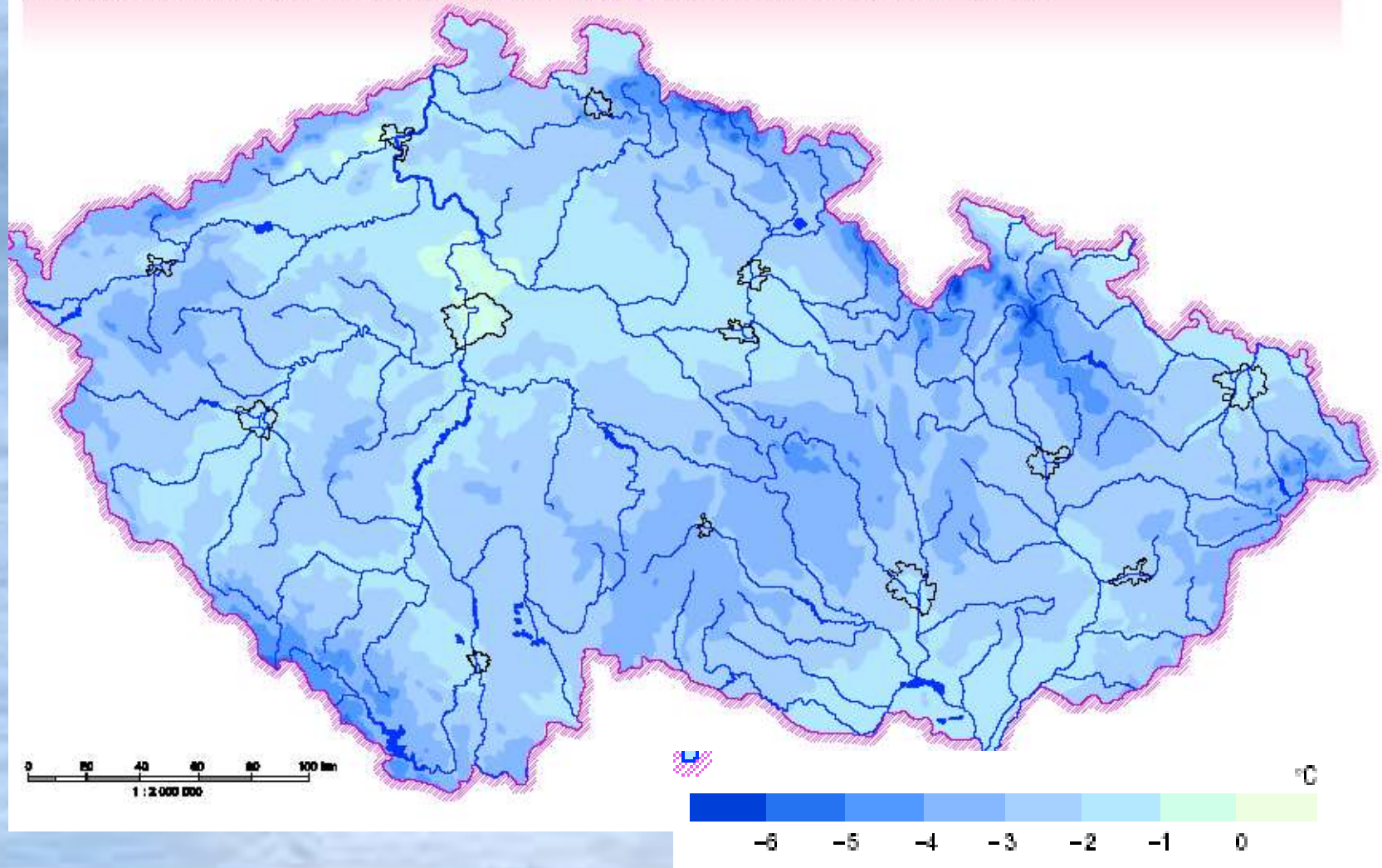

Teplotní poměry ČR – leden

-2 až -6

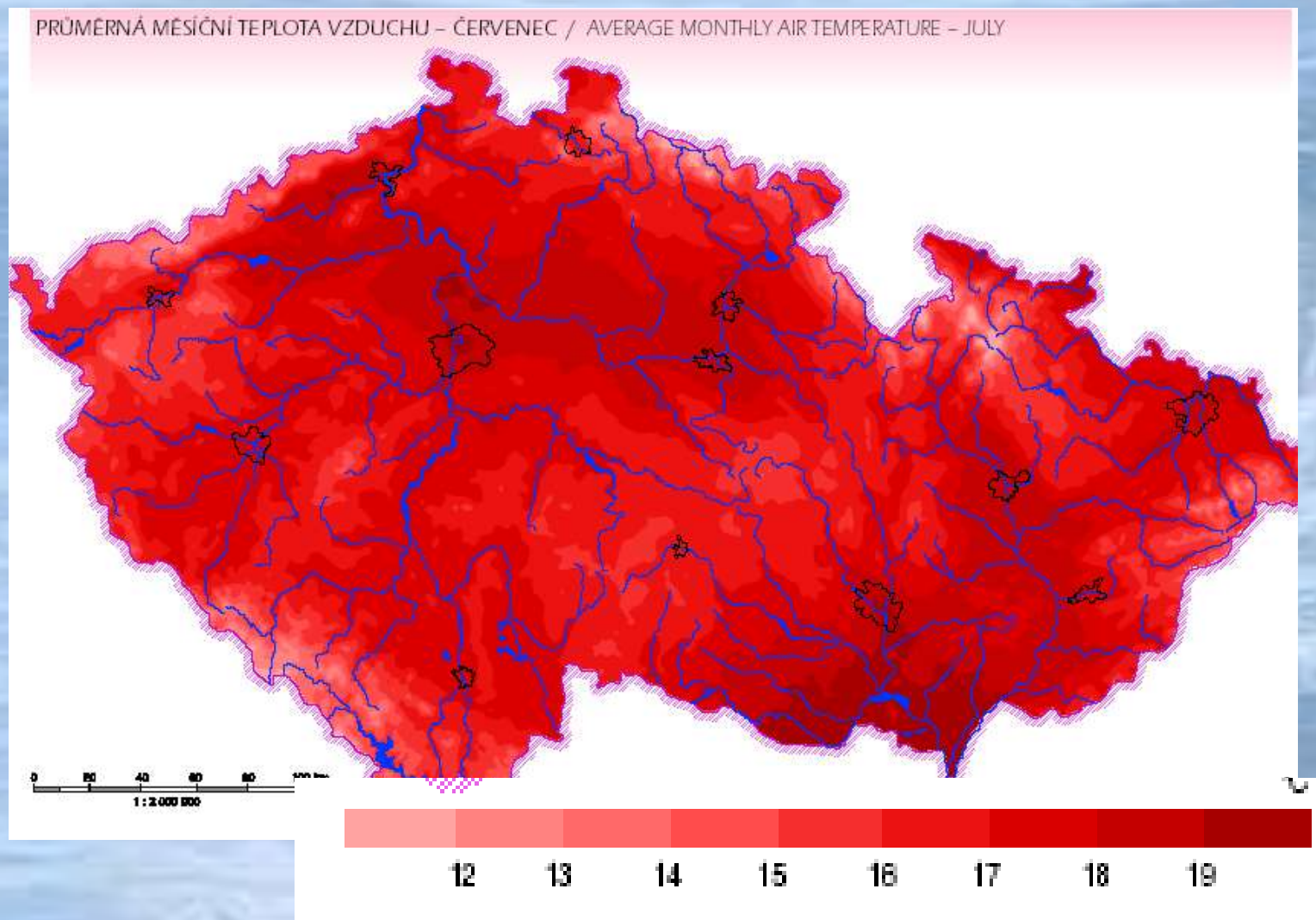
PRŮMĚRNÁ MĚSÍČNÍ TEPLOTA VZDUCHU – LEDEN / AVERAGE MONTHLY AIR TEMPERATURE – JANUARY

Teplotní poměry ČR – červenec

13-19 °C

Srážkové poměry ČR

- komplikované - srážkový stín a orografie
- 400 - 1 500 mm/rok rozložení srážek
  - ⇒ zima 15 %
  - ⇒ podzim 20 %
  - ⇒ jaro 25 %
  - ⇒ léto 40 %
- Žatec 400 mm/rok, Kadaň 419 mm/rok
- kolem 500 mm/rok - západně od Prahy, Slavkov, Strážnice

Srážkové poměry ČR - pokračování

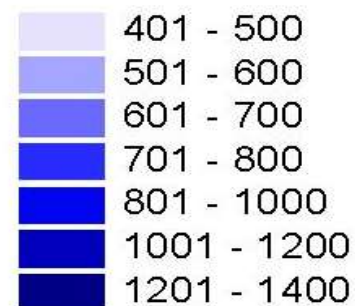
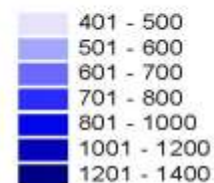
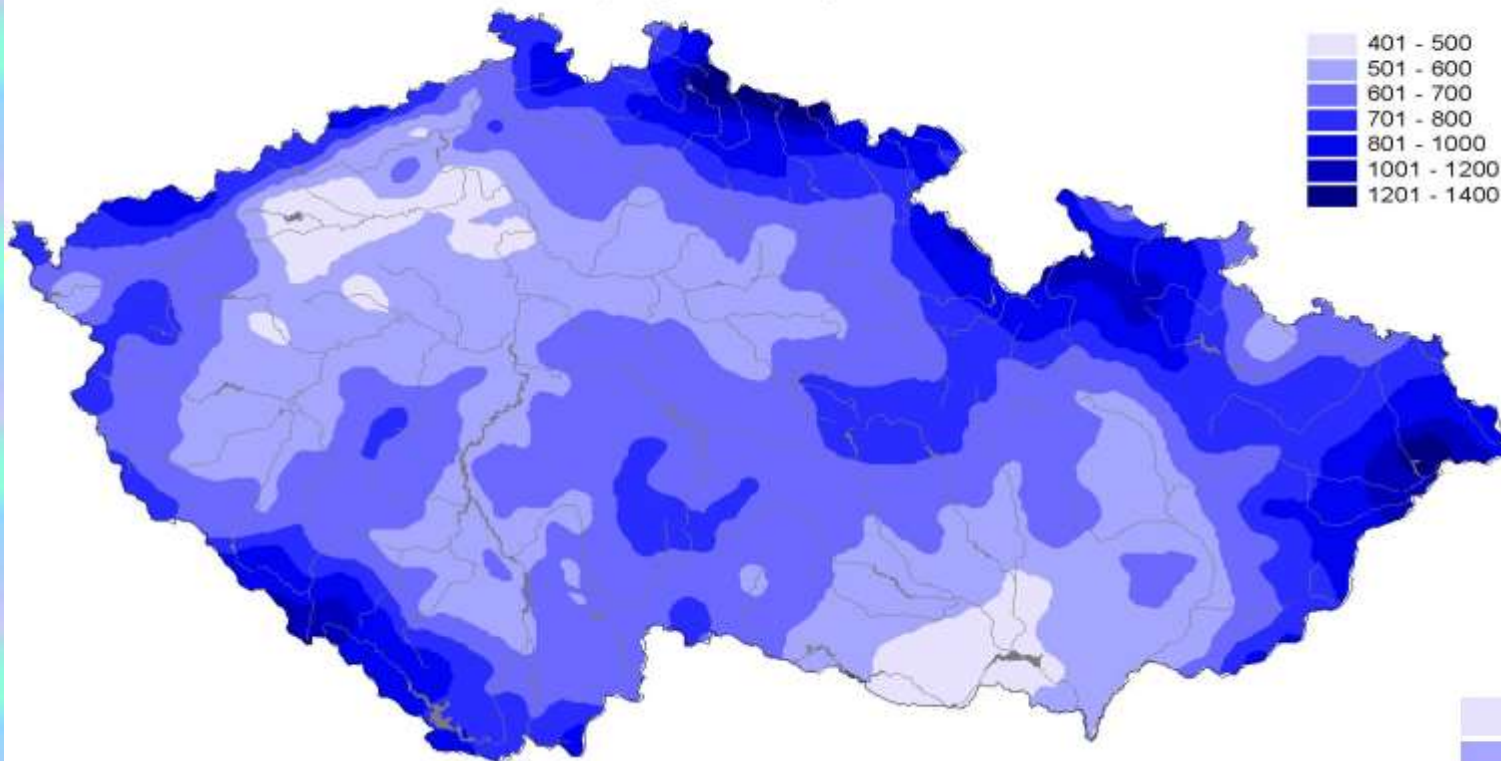
- Maximum: Bílý Potok LIBEREC 1 700 mm/rok, horské oblasti kolem 1 400 mm, Lysá hora 1 532/rok mm
- Srážkový (ombrický gradient) 50-60 mm/100m nad. výšky

Srážkové poměry ČR

Normály ročních srážkových úhrnů 1961 - 90 [mm]

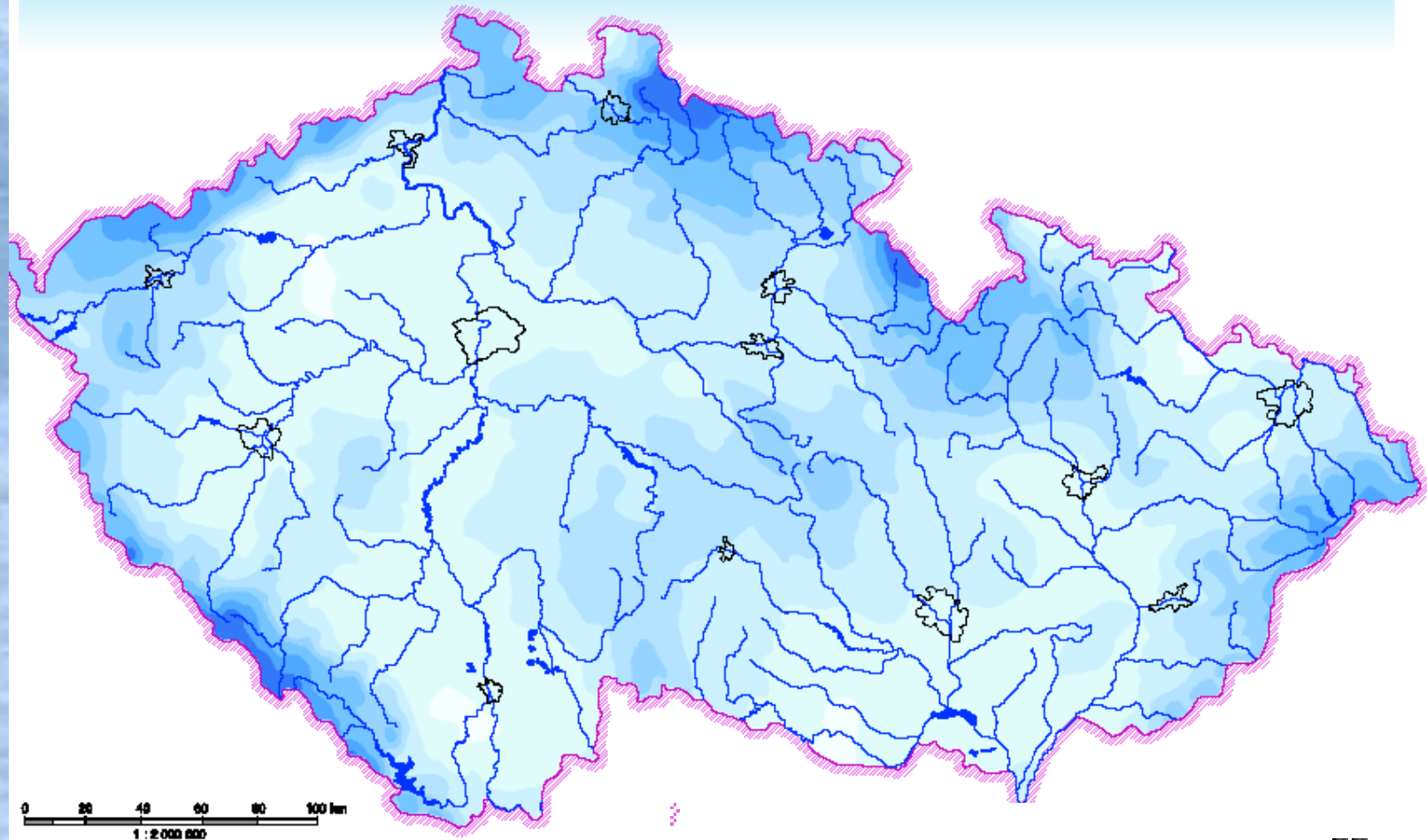
(Metoda splíníngu dr. Kořtoně a ing. Retta)

Srážkové poměry ČR – leden

20 – 110 mm

PRŮMĚRNÝ MĚSÍČNÍ ÚHRN SRÁŽEK – LEDEN / AVERAGE MONTHLY PRECIPITATION TOTAL – JANUARY

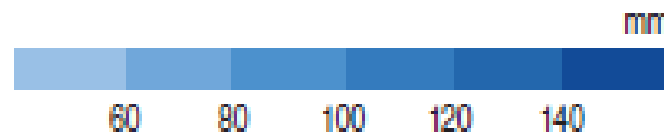
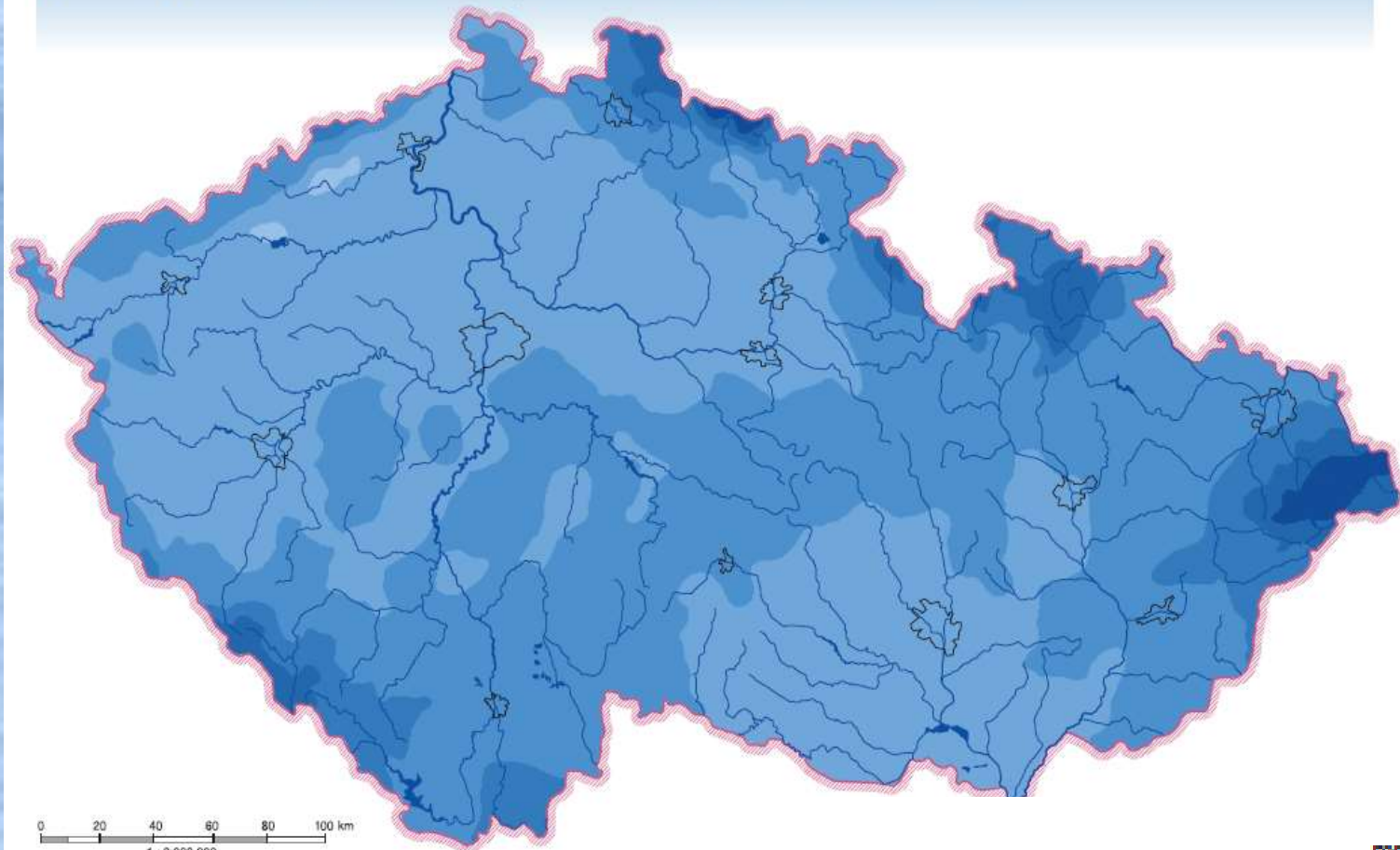
0 20 40 60 80 100 km
1 : 2 000 000

mm

20 30 40 50 60 80 100

Červen – nejdeštivější měsíc 60 -140 mm

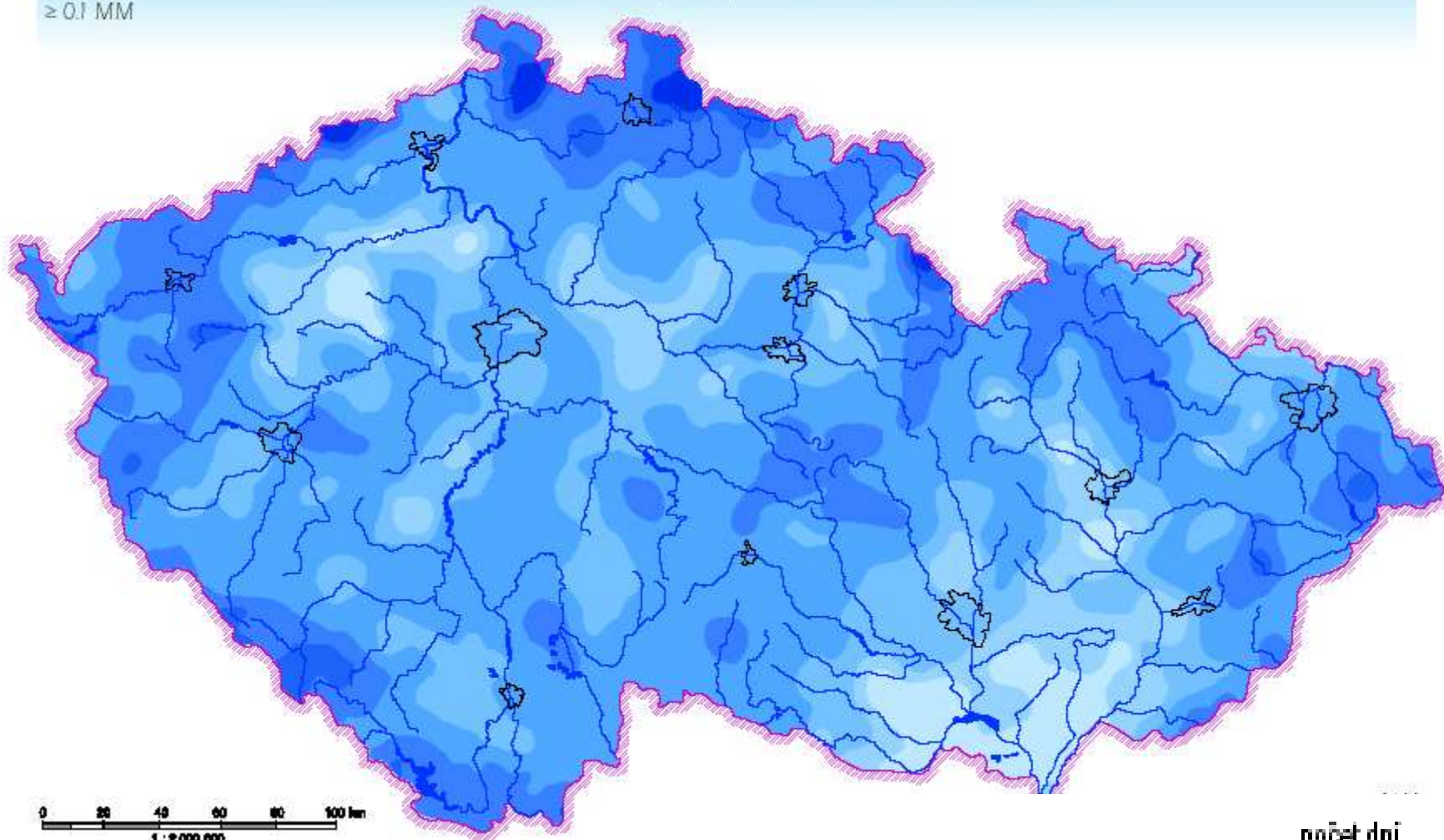
PRŮMĚRNÝ MĚSÍČNÍ ÚHRN SRÁŽEK – ČERVEN / AVERAGE MONTHLY PRECIPITATION TOTAL – JUNE

Srážkové poměry ČR – dny nad 0,1 mm

PRŮMĚRNÝ ROČNÍ POČET SRÁŽKOVÝCH DNÍ S ÚHRNEM $\geq 0,1$ MM / AVERAGE ANNUAL NUMBER OF DAYS WITH PRECIPITATION TOTAL ≥ 0.1 MM

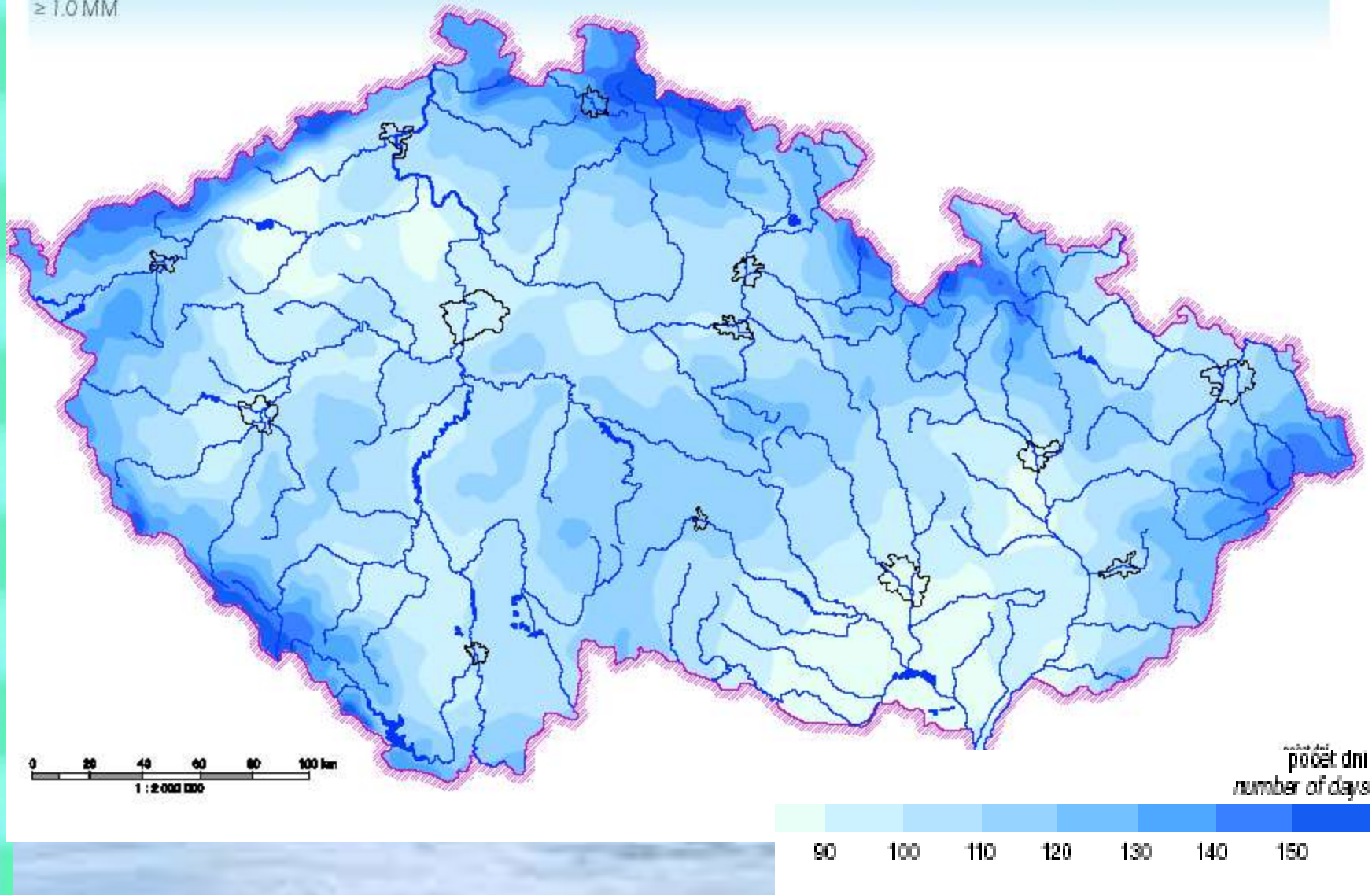

počet dní
number of days

130 140 150 170 190 210

Srážkové poměry ČR – dny nad 1 mm

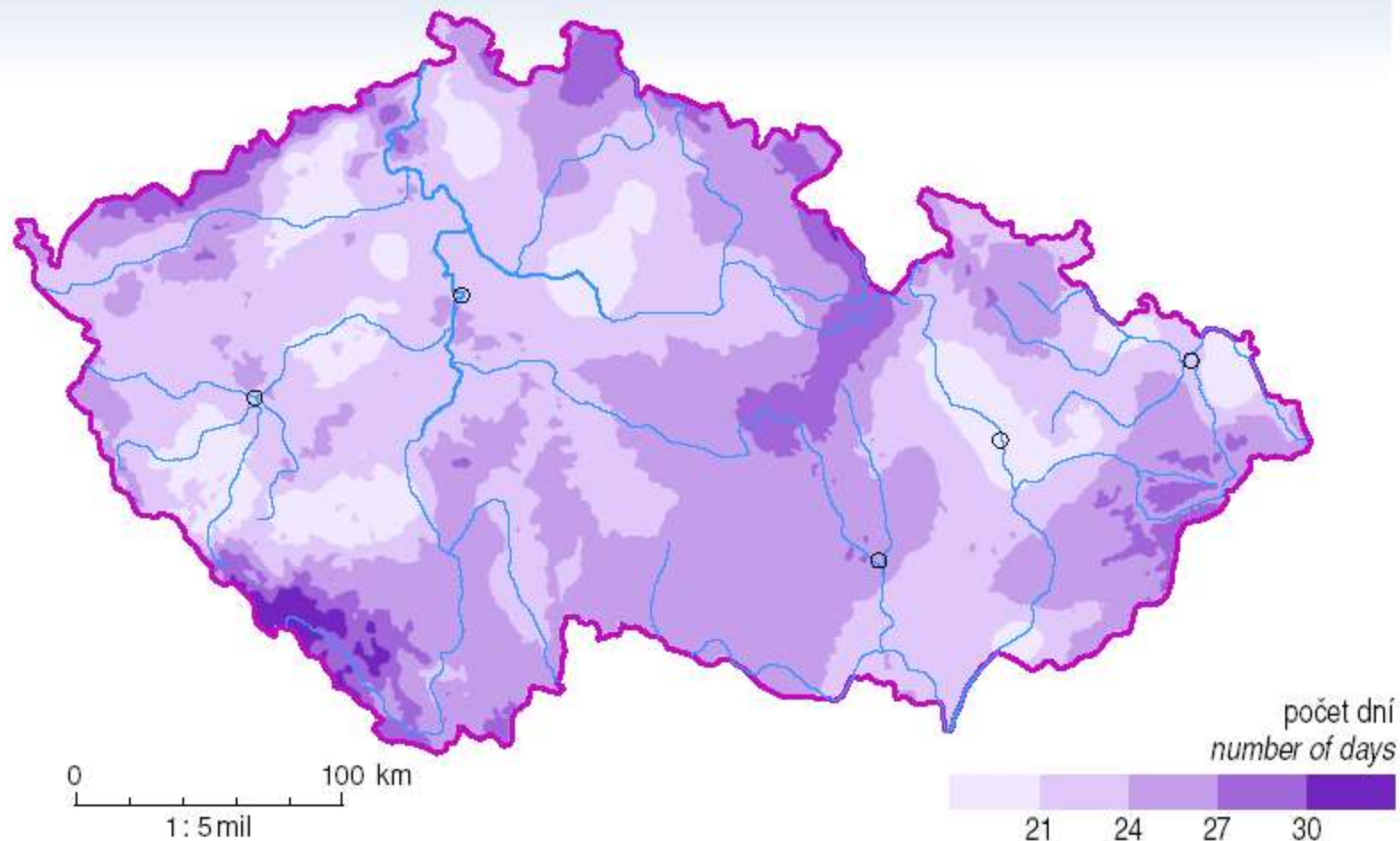
PRŮMĚRNÝ ROČNÍ POČET SRÁŽKOVÝCH DNÍ S ÚHRNEM $\geq 1,0$ MM / AVERAGE ANNUAL NUMBER OF DAYS WITH PRECIPITATION TOTAL ≥ 1.0 MM

Srážkové poměry ČR - bouřky

PRŮMĚRNÝ ROČNÍ POČET DNÍ S BOUŘKOU (1981–2000) / AVERAGE ANNUAL NUMBER OF DAYS WITH A THUNDERSTORM (1981–2000)

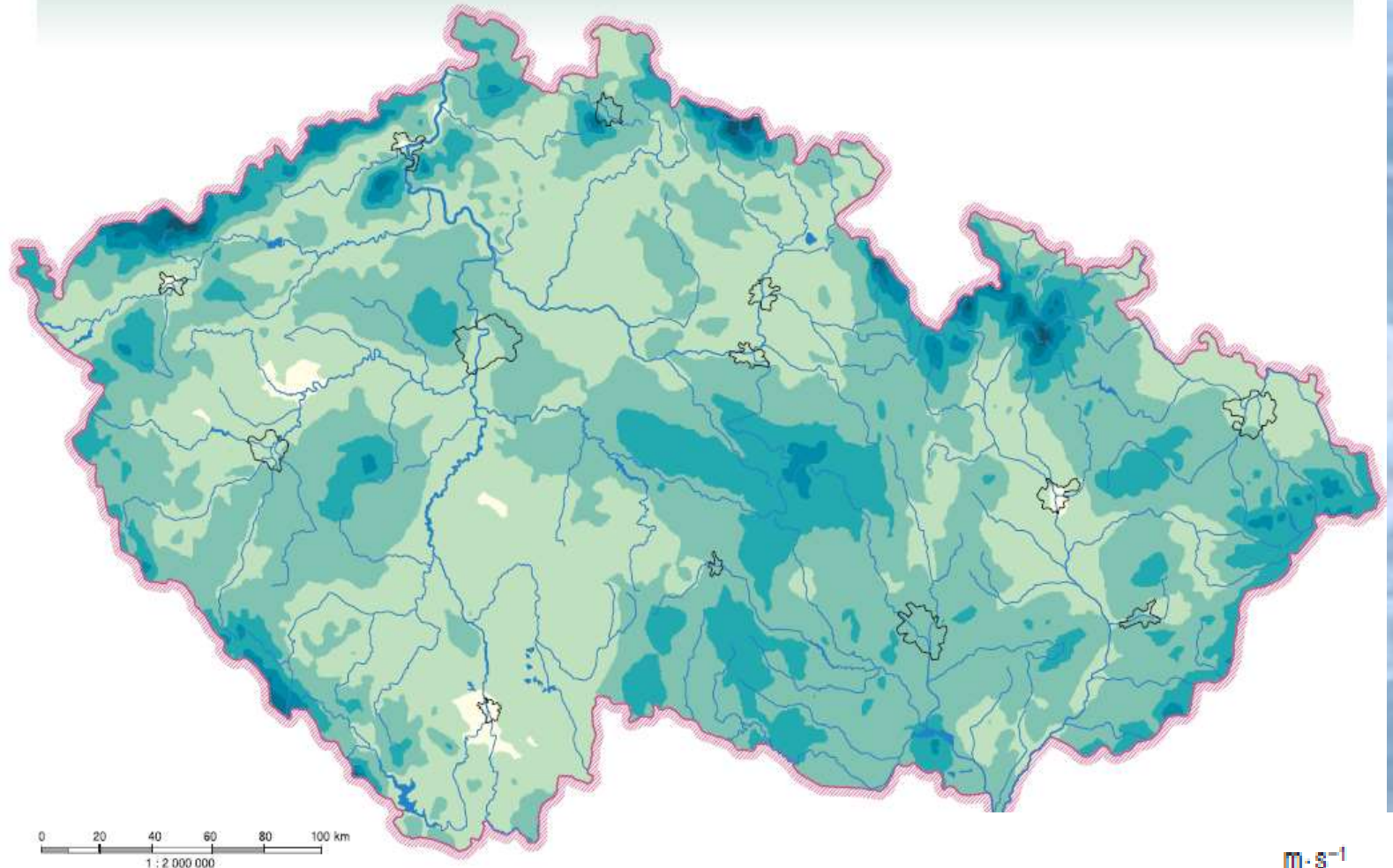

Větrné poměry ČR

- převládá vítr západní a severozápadní
- pozor na srážkové stíny, ovlivnění terénem - místní odchylky!
- nejsilnější větry na horách, nejklidnější místa - kotliny

Větrné poměry ČR

PRŮMĚRNÁ ROČNÍ RYCHLOST VĚTRU / AVERAGE ANNUAL WIND VELOCITY

***Děkuji za
pozornost!***

Dopady změny klimatu